

**T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI**

**ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN SOSYAL DESTEK
ALGISI, ŞİDDETLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİ VE
YAŞAM DOYUMU**

Yüksek Lisans Tezi

Yağmur UYSAL

ÇANKIRI 2024

ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN SOSYAL DESTEK ALGISI, ŞİDDETLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİ VE YAŞAM DOYUMU

Yağmur UYSAL

Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Halime Miray SÜMER DODUR

Çankırı 2024

KABUL VE ONAY

ÇAKÜ, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün 208211003 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Yağmur UYSAL, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “Şiddet Mağduru Kadınların Sosyal Destek Algısı, Şiddetle Baş Etme Yöntemleri ve Yaşam Doyumu” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Savunma Tarihi :23.01.2024

Tez Danışmanı:

**Doç. Dr. Halime Miray
SÜMER DODUR**

.....

**Çankırı Karatekin
Üniversitesi**

İmza

Jüri Üyesi:

**Dr. Öğr. Üyesi Serdar
AYKUT**

.....

**Çankırı Karatekin
Üniversitesi**

İmza

Jüri Üyesi:

**Doç Dr. Gülendamar
AKGÜL**

.....

Ankara Üniversitesi

İmza

**Yukarıdaki sonucu
onaylarım**

İmza

**Doç. Dr. Nazan
KAYTEZ**

Enstitü Müdür

ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Şiddet Mağduru Kadınların Sosyal Destek Algısı, Şiddetle Baş Etme Yöntemleri ve Yaşam Doyumu” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

İmza
23 Ocak 2024
Yağmur UYSAL

ÖN SÖZ

Hayatım boyunca aldığım tüm kararlarda beni destekleyen, maddi ve manevi tüm imkânlarını kullanarak her açıdan gelişimime özen gösteren ve yüksek lisans eğitimim sürecinde de yanımda olan biricik aileme teşekkürü borç bilirim.

Tez çalışmamda bilgilerini esirgemeyen ve çalışmama destek veren değerli tez danışmanı hocam Doç. Dr. Halime Miray SÜMER DODUR'a ayrıca bana rehberlik eden, desteğini hissettiğim, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan değerli hocam Doç. Dr. Gülendâ AĞÜL'e teşekkür ederim. Kadınlara ve diğer tüm canlılara gösterilen şiddetin son bulması dileğiyle.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	iii
ETİK BEYANNAMESİ.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
KISALTMALAR VE SEMBOLLER.....	ix
ÇİZELGELER	x
ÖZET.....	xi
SUMMARY	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	2
1.2 Araştırmanın Önemi	2
1.3 Hipotezler.....	2
1.4 Sınırlılıklar	3
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1 Şiddet, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yakın Partner Şiddeti	3
2.2 Aile İçi Şiddetin Nedenleri	5
2.2.1 Biyolojik Nedenler	5
2.2.2 Psikolojik Nedenler	6
2.2.3 Sosyolojik Nedenler	6
2.2.4 Toplumsal ve Çevresel Nedenler	6
2.3 Şiddet Türleri	7
2.4 Şiddeti Açıklayan Kuramlar	9
2.4.1 Sosyal Öğrenme Kuramı	9

2.4.2 Feminist Yaklaşım ve Sosyal Hizmet	10
2.4.3 Bağlanma Kuramı	10
2.4.4 Çatışmacı Yaklaşım	11
2.4.5 Güç Yaklaşımı.....	12
2.4.6 Kaynak Kuramı	12
2.5 Şiddet Döngüsü.....	13
2.6 Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları	13
2.7 Şiddeti Etkileyen Faktörler	14
2.8 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet	14
2.9 Toplumsal Cinsiyeti Açıklayan Kuramlar	16
2.9.1 Freud'un Toplumsal Cinsiyet Gelişim Kuramı	16
2.9.2 Chodorow'un Toplumsal Cinsiyet Gelişim Kuramı	16
2.9.3 Biyolojik Kuram.....	17
2.9.4 Bilişsel Gelişim Kuramı	17
2.9.5 Kültürel Sermaye Kuramı	18
2.9.6 Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı.....	18
2.10 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri. 19	
2.10.1 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri' nin Türkiye'de Gelişimi	20
2.11 Kadına Yönelik Şiddet ve Ruh Sağlığı	21
2.12 Yaşam Doyumu.....	22
2.13 Yaşam Doyumunu Açıklayan Kuramlar	23
2.13.1 Yukarıdan Aşağıya- Aşağıdan Yukarıya Kuramı	23
2.13.2 Bir Noktaya Erişme (Erek/ Telik) Kuramı	23
2.13.3 Etkinlik (Aktivite) Kuramı	24
2.13.4 Yargı Kuramı.....	24
2.13.5 Bağ Kuramı	25
2.14 Baş Etme	25
2.14.1 Baş Etme ve Şiddet İlişkisi.....	26
2.15 Sosyal Destek	28
2.15.1 Algılanan Sosyal Destek	28
2.15.2 Sosyal Desteğin Kaynakları	29
2.15.3 Sosyal Destek ve Şiddet İlişkisi	29
2.16 Şiddet Mağduru Kadınlar ile Yapılan Çalışmalar	30
2.16.1 Ulusal Alanda Yapılan Çalışmalar	30
2.16.2 Uluslararası Alanda Yapılan Çalışmalar	32

3. YÖNTEM	34
3.1 Örneklem	34
3.2 Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri.....	34
3.3 Veri Toplama Araçları	35
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	36
3.3.2 Stresle Başa Çıkma Ölçeği	36
3.3.3 Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği	36
3.3.4 Yaşam Doyumu Ölçeği	36
3.4 İstatistiksel Analiz.....	37
4. BULGULAR	37
4.1 Ölçekler ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler.....	38
4.2 Bağımlı ve Bağımsız Değişkene İlişkin Anova Analizi	39
4.3 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.....	40
5. TARTIŞMA	43
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	49
6.1 Sonuç.....	50
6.2 Öneriler	50
KAYNAKLAR	52
EKLER	61
EK 1: Etik Kurul Onayı.....	61
EK 2: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Veri Toplama İzni	62
EK 3: Ölçek Kullanım İzinleri	63
EK 4: Veri Toplama Formları	65
ÖZGEÇMİŞ	73

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
ŞÖNİM	:Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
ASHB	: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
KSGM	:Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
TTSB	:Travma Sonrası Stres Bozukluğu

ÇİZELGELER

Tablo 1: Kadınların demografik özelliklerine göre yüzdelikleri ve standart sapmaları:	34
Tablo 2: Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ve alt boyutlarının betimsel istatistikleri:.....	38
Tablo 3: Stresle başa çıkma ölçeği ve alt boyutlarının betimsel istatistikleri:	38
Tablo 4: Yaşam doyumu ölçeğinin betimsel istatistikleri:.....	39
Tablo 5: Gelir düzeyine göre yaşam doyumuna ilişkin ANOVA sonucu:.....	39
Tablo 6: Eğitim düzeyine göre baş etme mekanizması geliştirilmesine ilişkin ANOVA sonucu:	40
Tablo 7: Baş etme stratejilerinin sosyal desteği yordayıcılığına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları:	41
Tablo 8: Baş etme stratejileri geliştirme ve yaşam doyumunun sosyal desteği yordayıcılığına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları:	42
Tablo 9: Baş etme mekanizmaları geliştirme ve sosyal destek algısının yaşam doyumunu yordayıcılığına ilişkin regresyon analizi sonuçları:	43

ŞİDDET MAĞDURU KADINLARIN SOSYAL DESTEK ALGISI, ŞİDDETLE BAŞ ETME YÖNTEMLERİ VE YAŞAM DOYUMU

ÖZET

UYSAL, Yağmur. Şiddet Mağduru Kadınların Sosyal Destek Algısı, Şiddetle Baş Etme Yöntemleri ve Yaşam Doyumu, (Yüksek Lisans Tezi), Çankırı, 2024.

Şiddet günümüzde giderek yaygınlaşan toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Ülkemizde aile içi ve kadına yönelik şiddetin farkındalık sağlanması ve engellenmesi amacıyla 2012 yılında 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. Kanunun gereği olarak şiddetle mücadele kapsamında şiddetin ilk kabul birimi olarak görülen, önleme ve izleme çalışmalarının yapılması amacıyla "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri" (ŞÖNİM) kurulmuştur. Bu çalışmada şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların ve ŞÖNİM'den hizmet almış olan şiddet mağduru kadınların (N=106) algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının ve şiddetle başa çıkma yöntemlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Stresle Başa Çıkma Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma bulgularında ise hipotezler ile paralel olarak şiddet mağduru kadınların yaşadığı şiddete dair baş etme mekanizmaları geliştirmesinin kadının yaşam doyumunu arttığı, sosyal desteğin şiddetle baş etme stratejileri geliştirme ve yaşam doyumu üzerindeki etkisine bakıldığında ise yaşam doyumu ile sosyal destek arasında pozitif bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. Araştırma sonuçları literatür ışığında tartışılmış, gelecekte yapılacak çalışmalar için öneriler belirtilmiş ve araştırmanın sınırlılıkları anlatılmıştır.

Anahtar kelimeler; Baş etme, Kadına yönelik şiddet, Ruh sağlığı, Şiddet, Sosyal destek, Yaşam doyumu.

PERCEPTION OF SOCIAL SUPPORT, COPING METHODS AND LIFE SATISFACTION OF WOMEN VICTIMS OF VIOLENCE

SUMMARY

UYYSAL, Yağmur. Perception of Social Support, Methods of Coping with Violence and Life Satisfaction of Women Victims of Violence, (Master Thesis), Çankırı, 2024.

Violence has become an increasingly widespread social problem today. In 2012, the Law No. 6284 on the Protection of the Family and Prevention of Violence against Women entered into force in order to raise awareness and prevent domestic violence and violence against women in our country. As required by the Law, "Violence Prevention and Monitoring Centers" (ŞÖNİM) were established to carry out prevention and monitoring activities, which are seen as the first reception unit of violence within the scope of combating violence. In this study, the effect of perceived social support mechanisms and methods of coping with violence on the life satisfaction of women who stated that they were exposed to violence and women victims of violence who received services from ŞÖNİM (N=106) were examined. Personal Information Form, Coping with Stress Scale, Multidimensional Perceived Social Support Scale and Satisfaction with Life Scale were used to collect the data. In the findings of the study, in parallel with the hypotheses, it was found that the development of coping mechanisms for the violence experienced by women victims of violence increased the life satisfaction of women, and when the effect of social support on the development of coping strategies for violence and life satisfaction was examined, it was understood that there was a positive relationship between life satisfaction and social support. The results of the study were discussed in the light of the literature, suggestions for future studies were given and the limitations of the study were explained.

Key words; Coping, Violence against women, Mental health, Violence, Social support, Life satisfaction.

1. GİRİŞ

Yaşamımızda sıklıkla duyduğumuz şiddet kavramı Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2002) tarafından “fiziksel güç veya üstünlüğün bilerek ve isteyerek bir tehdit ya da davranış biçiminde bir başka canlıya uygulanması sonucunda, bu güce maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” olarak tanımlanmıştır. Şiddet sosyo-ekonomik ve toplumsal açıdan ele alınabileceği gibi sadece insan davranışı ile de incelenebilir. Bu durum şiddetin hem içerisinde yaşanan toplumdan bağımsız olmadığını hem de insanın doğuştan gelen, kişilik özelliklerini yansıtan davranışları ile ilgili olduğunu ortaya koymaktadır (Özyürek ve Kurnaz, 2019). Şiddet dışarıdan bakıldığında anlaşılabilir kadar fiziksel belirtileri barındıran ya da fark edilmesi zor olan psikolojik belirtileri de ifade etmektedir (Doğrucan ve Yıldırım, 2020).

Şiddet kavramını açıklayan, şiddete sebep olan faktörleri inceleyen pek çok araştırma bulunmaktadır (Öztürk, 2017). Bu çalışmada ise maruz kaldıkları şiddetten dolayı kadınların yaşadıkları şiddetle nasıl baş edebildikleri, baş etme yöntemlerinde sosyal desteğin rolü ve bunların yaşam doyumlarına etkisini incelemek hedeflenmiştir. Konu hakkında ilgili alan yazın incelendiğinde, şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek, şiddetle baş etme yöntemleri ve yaşam doyumları olmak üzere üç değişkenin birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmada belirtilen değişkenler arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Bu çalışma, mağdurların deneyimlediği sosyal destek sistemleri ve başa çıkma stratejilerinin, şiddet mağdurlarıyla yapılan sosyal hizmet uygulamalarında çerçevesini belirleyerek, şiddet mağdurlarına gerekli biyopsikososyal destek hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulmasında önemli bir rol oynayacaktır. Ayrıca, araştırma sonuçlarıyla literatüre önemli katkılarda bulunacak verilere ulaşmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının ve şiddetle başa çıkma yöntemlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2 Araştırmanın Önemi

Çalışmanın gerçekleştiği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na (ASHB) bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'nde (ŞÖNİM) şiddet mağduru ya da şiddete maruz kalma riski bulunan bireylere yönelik koruyucu-önleyici ve rehabilite edici hizmetler sunulmaktadır. Şiddet mağduru bireyler; fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik şiddet gibi birkaç farklı şiddet türüne maruz kalmış ya da kalma olasılığı bulunmalarından dolayı dezavantajlı gruplar içerisinde değerlendirilmektedir. ŞÖNİM'den hizmet alan bireylerin büyük çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır. Bu araştırma, maruz kalınan şiddetin kadınlar üzerindeki etkilerini değerlendirerek, bu şiddetin mağdurlarıyla çalışan ruh sağlığı uzmanlarına etkili hizmet sunma konusunda yardımcı olabilecek bilgiler sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, kadınların maruz kaldıkları şiddetten kaynaklı algıladıkları sosyal destek ile baş etme mekanizmaları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi analiz etmektedir. Elde edilen sonuçlar, şiddetin bireyler üzerindeki etkilerini ortaya koyarak bu alandaki profesyonellere rehberlik edebilir. Ayrıca şiddet mağduru kadınlar ile yapılacak olan sosyal hizmet uygulamalarına yönelik yol haritası oluşturarak şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek sistemleri, başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumlarının anlaşılması, bu alanda görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının mağdurlara yönelik planlı müdahale sürecinde destekleyici nitelikte olacaktır.

1.3 Hipotezler

H1: Şiddet mağduru kadınların yaşam doyumu ölçeği puanları, gelir düzeylerini en az iki kategorisinde anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

H2: Şiddet mağduru kadınların stresle başa çıkma ölçeği puanları, eğitim düzeylerini en az iki kategorisinde anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

H3: Şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının baş etme stratejileri geliştirme ve yaşam doyumları üzerinde etkisi vardır.

H4: Şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının baş etme stratejileri ve algıladıkları sosyal destek üzerinde etkisi vardır.

1.4 Sınırlılıklar

Çalışma, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na (ASHB) bağlı Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'nde yapıldığı için ASHB'den gerekli yazılı izinlerin alınması söz konusu olmuştur. Bakanlık tarafından yazılı izin alınması sürecinde şiddet mağduru kadınların örseleneceği düşünüldüğünden şiddet tutum ölçeği ve demografik bilgilerde yer alan maruz kalınan şiddet türü, ilk şiddete maruz kalma yaşı ve şiddet uygulayan kişinin yakınlığı gibi bilgiler araştırma kapsamında izin verilmemiştir. Ayrıca şiddet mağduru kadınlara daha çabuk ulaşma amaçlı olarak öncelikle telefon üzerinden iletişim kurulduğu ve şiddet mağduru kadınların yaşadıkları şiddet etkisiyle fiziksel ya da psikolojik travma belirtileri göstermeleri sebebiyle verilen anketlerin doldurulması sürecinde aksaklıklar yaşanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Bu bölümde; şiddet, aile içi şiddet, ŞÖNİM, sosyal destek, baş etme ve yaşam doyumu ile ilgili kuramsal çerçeveye yer verilmektedir.

2.1 Şiddet, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yakın Partner Şiddeti

Günümüzde yaygınlığı giderek artan en büyük problemlerden biri olan şiddet olgusu genel tanımıyla; cinsiyet fark etmeksizin bireylerin bir başkasına karşı uyguladığı, acı çekmesine ve zarar görmesine neden olan davranış biçimidir (Öztürk, 2017). Şiddet denildiğinde dikkat çeken diğer olgular ise aile içi şiddet ve aile içerisinde uygulanan şiddetin bir kolu olan yakın partner şiddetidir. Aile içi şiddet gerek dünyada gerekse ülkemizde sık sık yaşanan ve yaşanması muhtemel olan, bireyleri özellikle psikolojik ve fiziksel yönde olumsuz bir şekilde etkileyen toplumsal

bir sorundur (Targan, 2017). Bireyler çoğunlukla aile içerisinde şiddete daha çok maruz kalmaktadırlar. Bu durumun nedeni olarak aile bireylerinin birlerine karşı güç gösterisinde bulunma, üstünlük kurma çabası, çevresel yaşanan sıkıntı ve sinir durumlarını birbirleri üzerinden atmaya çalışması olarak gösterilebilir (Dünya Sağlık Örgütü, 1998).

Aile içinde yaşanan şiddetin toplumsal bir sorun oluşturma nedenlerinden biri kadına karşı uygulanan şiddettir. Kadına yönelik şiddet, “kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı” ifade etmektedir (Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2012). Kadının aile içerisinde şiddete maruz kalmasına sebep olan birçok farklı değişken bulunmaktadır. Bu değişkenler eğitim seviyesi, yaş, gelir durumu, kültürel özellikler, erken yaşta evlilik, istenilmeyen evlilikler vb. olarak sıralanabilir (Duva, 2019). Tetikçok ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmada 2007-2012 yılları arasında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmış olan şiddete ilişkin veriler incelenmiştir. İncelenen veri sonuçlarına göre kırsal bölgede yaşayan kadınların kentsel bölgede yaşayanlara göre şiddete uğrama sıklıklarının daha yüksek olduğu, 45-59 yaş aralığında kadınları daha sık şiddete maruz kaldıkları, okuryazar olmayan kadınların eğitimlilere göre, çalışmayanların çalışanlara göre, düşük gelirli olanların orta-yüksek gelirlilere göre yaşamlarının herhangi bir zamanında şiddete uğrama sıklıklarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayımlanan rapora göre; Dünya’da her 3 kadından 1’i partneri ya da başkaları tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmıştır. Kadınlara şiddet uygulayanların %38’inin partnerleri olduğu belirtilmektedir. Kadınların %7’si ise partneri dışında bir birey tarafından cinsel şiddete maruz kalmaktadır (WHO, 2016). Kadına yönelik aile içi şiddet toplumu etkileyen bir sorun olmasının yanı sıra kadının örselenmesine, toplumsal işlevselliğinin engellenmesine, fiziksel ve psikolojik sağlığının bozulmasına neden olan birtakım durumları da beraberinde getirmektedir (Çakıcı ve Yavuz, 2021). Aile içi şiddetten farklı bir şekilde nitelendirilen yakın partner şiddeti, aile içerisinde aynı haneyi paylaşan kişiler tarafından uygulanan şiddet durumunu değil kadınların birliktelik ve flört ilişkilerinde maruz kaldıkları her türlü şiddet olgusu olarak nitelendirilmektedir. Sadece kadının eşi tarafından uygulanan şiddet durumu değil,

tüm romantik ilişkilerdeki şiddeti kapsayan bir kavramdır (Ceco, 2018). Mor Çatı Vakfı tarafından 2016 yılında hazırlanan çalışmada, kadınlara şiddet uygulayan erkeklerin büyük bir kısmı kadınların tanıdığı ve yakın çevresinde iletişimde bulundukları kişilerdir. Kadının aile içerisinde yakın partner tarafından şiddet görmesi şiddetin, birliktelik yaşanan kişi veya eş tarafından gerçekleştirilmesi durumudur. Yakın partner şiddetinde erkeklerin birliktelik yaşadığı kadını başkaları ile paylaşmak istememesi nedeniyle oluşan kıskançlık duygusu, toplumsal cinsiyet rollerine göre beklenen kadının görev ve sorumlukları, erkeklerin kadınların yapmış oldukları davranışlarından kendilerine göre uygun olmayanları cezalandırabilme yetkisine sahip olduklarını düşünmeleri ve kadınlar üzerinde fiziksel özelliklerini kullanarak hakimiyet kurabilecekleri düşüncesi gibi birçok düşünce yapısı etkilidir (Afşar, 2015).

2014 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’ n da kadınların eşleri ya da birlikte oldukları erkeklerin % 34’ünün fiziksel şiddet, %11’inin ise cinsel şiddet uyguladığı anlaşılmıştır. Yakın partner tarafından uygulanan fiziksel şiddet ve risk faktörlerinin incelendiği bir çalışmada fiziksel partner şiddetinin depresyon, Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TTSB), panik bozukluk, alkol/madde kullanım bozuklukları ve olası intihar düşünceleri ile ilişkili olduğu belirtilmiştir (Delera, 2016). Dünya Sağlık Örgütü’nün 2013 yılında yayımladığı kadına yönelik şiddet raporunda, kadınların %61’inin 15-49 yaşları arasında hayatlarında en az bir defa eşlerinden fiziksel şiddete maruz kaldığını, %59’unun ise eşlerinden yaşamı boyunca en az bir kez cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (WHO, 2013, s. 10). Dünya Sağlık Örgütü’nün 2014 yılında yayımladığı kadına yönelik şiddet raporunda ise, dünyadaki kadın cinayetlerin %38’inin eşleri tarafından, %6’sının da erkek arkadaş ya da yakın partnerleri tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir (WHO, 2014).

2.2 Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Aile içi şiddeti açıklayan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere sırasıyla baktığımızda;

2.2.1 Biyolojik Nedenler

Biyolojik açıdan kadın ve erkek vücudu birbirlerinden farklıdır. Yapılan çalışmalara göre şiddet uygulayanların büyük bir oranının erkek olması, erkeklerin güç ve hormonsal açıdan kadınlardan daha baskın olmalarına sebep olmaktadır. Kadın vücudu yapısal olarak kırılgan ve nazik olduğu için kendinden güçlü bir baskıya maruz kaldığında buna tepki veremeyip kendini savunamamaktadır (Vatandaş, 2003). Bu bağlamda, biyolojik etmenlerin aile içi şiddetin ortaya çıkışında erkeklerdeki güç ve hormonsal üstünlüğün, kadın vücudunun yapısındaki kırılganlığın ve nazikliğin rol oynayabileceği belirtilmektedir.

2.2.2 Psikolojik Nedenler

Biyolojik etmenlerin etkisiyle kadından daha güçlü olduğunu düşünen erkek, şiddet uygulayarak kadın üzerinde baskı kurma ve otorite sağlama eğiliminde olabilir. Bu davranış, erkeğin gücünü ispatlayarak kadını kontrol altına alma amacını taşır. Özellikle düşük özgüvene sahip erkeklerde sıkça görülen bu durum, erkeğin çevresine kendini kanıtlama çabasına yardımcı olabilir (Kılıç, 2009).

2.2.3 Sosyolojik Nedenler

Sosyal öğrenme kuramına göre, şiddet davranışı doğuştan gelen bir özellik değil, aksine yaşanan sosyal çevre etkisiyle sonradan taklit yolu ile öğrenilen bir olgudur (Altıparmak, 2018). Bu bağlamda, bireyin ailesinde şiddete maruz kalması veya aile içinde şiddete tanıklık etmesi, ileriki yaşantısında şiddet uygulama potansiyelini artırabilir. Yapılan çalışmalarda çocukluk döneminde şiddet yaşamış veya şiddete tanıklık etmiş bireylerin, şiddet uygulama olasılığının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Vatandaş, 2004). Ayrıca, toplumsal normlar, cinsiyet rolleri ve ekonomik faktörler gibi sosyal dinamiklerin de aile içi şiddetin oluşumunda etkili olduğu belirtilmektedir.

2.2.4 Toplumsal ve Çevresel Nedenler

Sistem kuramı temelinde, bireyin yaşadığı çevreden bağımsız düşünülmemeyeceği vurgusundan hareketle toplumsal ve çevresel etmenler aile içi şiddetin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynayabilir (Karataş ve Kılıçarslan, 2013). Toplumsal nedenlere odaklandığımızda şiddeti deneyimleyen bireylerin, yaşadıkları toplumda şiddetin normal bir davranış olarak algılandığını düşünmeleri ve bu nedenle

saldırgan davranışlara eğilim göstermeleri ön plana çıkar. Bireyler genellikle ait oldukları grup veya topluluk normlarına uymaya ve bu normlara göre yaşamaya odaklanır. Bu bağlamda, ait oldukları gruba uyum sağlamak adına farklı görünmekten kaçınırlar ve bu nedenle bireyselliklerinden uzaklaşarak kontrol altında tuttukları saldırgan davranışları sergileyebilirler (Kılıç, 2009). Ayrıca, toplumsal normlar, kültürel değerler ve ekonomik koşullar gibi çevresel faktörlerin de aile içi şiddetin oluşumunda etkili olduğu belirtilmektedir.

2.3 Şiddet Türleri

Gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın, kadına yönelik gerçekleştirilen şiddet çoğu ülkenin önemli sorunları arasında gösterilmektedir. Şiddetin nasıl ortaya çıktığı, hangi durumlar sebebiyle yaşandığı farklılık gösterse de şiddet türleri ülkeler için genel bir tanımdan oluşmaktadır (Ediz ve Altan, 2017). Ülkemizde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanmış olan “Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı”nda (2012) şiddet türleri; fiziksel şiddet, psikolojik ve sözlü şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve tek taraflı ısrarlı takip şeklinde belirtilmektedir.

Gencer ve diğerleri (2019) tarafından şiddet mağduru kadınlar ile yapılan çalışmada, araştırmaya katılan 350 kadının %67.71’i partnerinden en az bir defa şiddet gördüğünü, %36.28’i fiziksel şiddete, %58.28’i psikolojik şiddete, %40.28’i ekonomik şiddete, %24.28’i cinsel şiddete maruz kaldığı ifade etmiştir. Şiddet türlerinden fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların büyük çoğunluğunu ilköğretim mezunu kadınlar oluştururken, lisansüstü eğitim alan kadınların ise büyük oranda cinsel şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. 1994 yılında Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından kadına yönelik şiddet kapsamında 4287 hanede araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmada ise kadınların %52.47’si ilk önce sözel şiddete maruz kaldıklarını, %29.59’u ise sonrasında fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir (İkinci, 2014).

Fiziksel Şiddet; kadına karşı uygulanan yaygınlığı yüksek şiddet türlerinden biri olan fiziksel şiddet; kadının bedenine yönelik, acı çektirme ve zarar verme amacıyla gerçekleştirilen, sonucunda yaralama ve öldürme riski yüksek olan eylemlerdir. Fiziksel şiddet uygulanırken, karşı tarafın fiziksel gücünün yanı sıra sert ve keskinliği yüksek cisimler, ateşli silahlar kullanılabilir. Fiziksel şiddet çoğu

zaman tek başına değil beraberinde psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddetle birlikte uygulanmaktadır (Akkuş ve Yıldırım, 2018).

Psikolojik ve sözel şiddet; kadının güçsüz hissettirilerek herhangi biri işi onun yapamayacağını söylemek, bedeni ve fikirleri hakkında sürekli eleştirmek, davranışlarını yönlendirmeye çalışmak, lakap takmak, toplum içerisinde küçük düşürücü kelimeler kullanmak, kadını sosyal çevreden izole etmeye çalışmak gibi pek çok davranış biçimleridir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

Cinsel Şiddet; kadınların üzerinde konuşmaktan çekindiği şiddet türü olan cinsel şiddet; kadının isteği dışında birliktelik yaşama, sözlü ve davranışsal taciz, cinsel organlara zarar verme, zorla evlendirilme ve fuhuşa zorlama gibi davranış kalıplarıdır. Kadının yaşadığı cinsel şiddet çoğu zaman kapalı kapılar ardında kalarak gün yüzüne çıkamamıştır. Bu durumun nedeni olarak ise ataerkil toplumsal yapısının yoğun olarak yaşandığı toplumlarda cinselliğin bir tabu olarak görülmesi ve mahrem olarak algılanmasıdır. Bu sebeple çoğu kadın evlilik içerisinde cinsel birlikteliğe zorlanmasını bile bir şiddet olarak algılayamamaktadır (Adak, 2000, s. 184-185).

Ekonomik Şiddet; ekonomik şiddetin temel nedeni, para ve maddi kaynakların kullanarak üstünlük kurma, bireyi kendisine bağımlı hale getirme ve tehdit unsuru olarak kullanma amacını taşımaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine göz attığımızda, kadından ev içi işlere odaklanması beklenirken, erkeklerin çalışan ve aileye gelir sağlayan konumda olmaları, kadınların ekonomik özgürlüğünü sınırlayan bir engel oluşturmaktadır. Ekonomik şiddete maruz kalan kadın; istediği işlerde çalışamaz ya da istemediği işlerde çalışılmaya zorlanır, çalıştığı zaman elde etmiş olduğu gelir elinden alınır, karşı taraf sık sık kadının iş hayatını olumsuz etkileyecek davranışlarda bulunur (Kılıç, 2019).

Tek Taraflı Israrlı Takip; Kadının istemediği halde sürekli aranması, düzenli olarak ev ve iş yerlerine giderek iletişim kurmaya çalışmak tek taraflı ısrarlı takip davranışlardır. Bunun yanında değişen ve gelişen teknoloji olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerini de ortaya çıkarmıştır. Dijital şiddet denilen kavram kadının; internet, cep telefonu, sosyal medya uygulamaları ya da benzer elektronik yöntemler kullanılarak ısrarlı takibe maruz kalmasıdır (Öztürk, 2021).

2.4 Şiddeti Açıklayan Kuramlar

Şiddeti ve saldırgan davranışları açıklayan birçok farklı kuram bulunmaktadır. Bunlardan başlıcalarına bakıldığında;

2.4.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Öğrenme sürecinde şiddetin pekiştirildiğini öngören sosyal öğrenme kuramının temsilcisi Albert Bandura, bu kuram kapsamında şiddetin toplumlara nesiller boyunca aktarıldığını ifade eder (Karslı, 2016). Çocukluğunda şiddetle tanışan bireyler, bu şiddet olgusunu öğrenir, örnek alır, taklit eder ve ileriki süreçte şiddet uygulayan konumuna gelebilir. (Haskan Avcı, 2020, s. 45). Sosyal yaşamda özellikle çocukların şiddet içerikli söz ve eylemlere şahitlik etmesi gelecekte şiddetin davranış kalıbı haline gelmesinde etkili olmaktadır. Bandura'ya göre sorunlarla baş etme mekanizmaları yetersiz olan bireyler, sorunların çözümü için yakın çevrelerinde gördükleri davranışları kopyalarlar. Bunun sonucunda da şiddeti öğrenen birey bu davranış kalıbını geliştirerek tekrarlama eğilimine girer (Haskan Avcı, 2020, s. 45). Bu tekrarlanan davranışların ödül ve ceza yöntemi kullanılarak pekiştirilmemesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde uygulanan şiddet sonucu isteğinin gerçekleştiğini gören çocuk, isteklerinin gerçekleşmediği her an şiddete başvurabilir. Şiddetin rol model alınarak öğrenildiğini savunan sosyal öğrenme kuramında; çocukluğunda şiddete maruz kalan bireylerin ileriki yaşamlarında şiddet uygulayan olma risk grubunu oluşturduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca toplumsal cinsiyet temelinde bu kurama bakıldığında erkek çocukların şiddet uygulama riski artarken kız çocukların ise şiddet mağduru olma ve bu durumu olağan karşılama hali artmaktadır (Ünal, 2005, s. 3). Bunun sonucu olarakta toplumda şiddet normal karşılanabilmektedir.

Sosyal öğrenme kuramı tüm olumlu ya da olumsuz davranışlar gibi şiddet içeren söz ve eylemlerin bir süreç içerisinde toplumsal etkileşimle kazanıldığını söylemektedir. Yaşadığı toplumda, ailesinde ya da rol model aldığı kişilerde şiddet ve benzeri davranışları gören birey bu durumu olağan karşılayarak, şiddeti pekiştirmektedir. Tanıklık ettiği ya da maruz kaldığı şiddeti normal karşılayan bireylerde bu davranış kalıcı yer etmekte ve bu davranışın değiştirilmesi zor bir hale gelmektedir (Mavili, 2006, s. 116). Yani şiddetin olduğu ve bir sorun çözme aracı olarak kullanıldığı bir ailede yetişen birey çevresindeki insanlara şiddet uygulamaktan geri durmayacaktır (Can, 2014).

2.4.2 Feminist Yaklaşım ve Sosyal Hizmet

Feminist yaklaşım kadınların toplumda ezilmiş, ikinci sınıf vatandaş olarak görülmesi ve erkekler ile eşit olmayan haklara sahip olmasından dolayı ortaya çıkmış olan bir harekettir (Aktaş, 2013). Kadınların özgürleşmesi ve haklarına sahip çıkabilmesini amaçlayan bu kurama göre ataerkillik meselesi en önemli tartışma sebebidir. Çünkü ataerkillik kadın üzerinde hâkimiyet kurmayı öngören, kadını toplumdan çeşitli yönlerden sınırlandıran bir olgudur (Güneş, 2017).

Feminist kuramcılar, şiddetin toplumsal bir sorun haline gelmesinde, sığınma evleri hareketlerinin başlatılmasında, şiddet mağdurlarının yasal haklarını koruyucu ve savunucu davranmada önemli rol oynamışlardır. Aile içerisinde gerçekleşen şiddete dikkat çekerek ev içerisinde yaşanan ataerkilliğin potansiyeline vurgu yapmışlardır. Aile içi ve yakın partner şiddetine maruz kalan kadın ile yapılacak sosyal hizmet müdahalesinde erkeğe göre ikincil konumda bulunan kadın zorunlu bir mücadele içerisinde bulunmaktadır. Bu mücadelede kadına cinsiyetinden dolayı yapılan ayrımcılık, toplumsal cinsiyet açısından öğrenilen kalıp yargıları ile mücadeleyi de beraberinde getirmektedir. Bu mücadelenin ana konusu ‘ataerkilin sonu’, ‘kişisel olan politik olandır’. Şiddet mağduru birçok kadın, karşılaştığı şiddeti hak ettiği, şiddeti kendisinin tetiklediği düşünceleriyle mücadele ederek zaman içinde yaşadığı travmayı görmezden gelme eğiliminde olabilmektedir. Feminist kuramı benimseyen bir sosyal hizmet yaklaşımında, kadının yaşadığı sorunların değerlendirilmesi aşamasında, kadının kendini suçlama eğilimi ele alınmalı ve kadının kendi değerini görmesi ile özgüvenini yeniden kazanabilmesine yönelik bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Bu süreçte, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, cinsiyetle ilgili stereotipler, önyargılar ve değer yargıları konusunda farkındalık oluşturulması da önem taşımaktadır (Özateş, 2009).

2.4.3 Bağlanma Kuramı

Kişinin kendini güvende hissetme ihtiyacı sonucu çevreden yakınlık bekleme olarak tanımlanabilen bağlanma genellikle anne-çocuk, arkadaşlık ya da ikili ilişkilerde de ortaya çıkmaktadır (Hazan, 1998). Bağlanma kuramı temsilcileri, bebeklikten temelinin atılarak bir kişinin yetişkinlikte oluşturacağı ilişkinin anne ile alakalı olduğunu savunur (Haskan Avcı, 2020, s. 39). Bebeklik döneminde oluşmaya başlayan bağlanma şekillerini duygusal ilişkiler için geliştiren ve üç ayrı şekilde

bağlanmayı açıklayan Ainsworth ve diğer kuramcılar; annenin çocuk ile yakın iletişim halinde olduğu, çocuğun kendisini rahat hissettiği, herhangi bir kaygıya kapılmadığı bağlanma stilinin güvenli bağlanma olduğunu öne sürerken çocuğun ihtiyaçlarının giderilmediği, annenin çocuğa karşı yeterli ilgi ve sevgiyi sunmadığı, çocuğun tek edilme korkusuna sahip olduğu bağlanma şekli ise kaygılı bağlanma olarak nitelendirilmiştir (Çalışır, 2009). Kaçınan bağlanma ise annenin çocuk ile bağ kurmaktan kaçınması ve çocuğa karşı düşmanca davranmasıdır (Görünmez, 2006). Bağlanma kuramı kapsamında kişide meydana gelen psikolojik sorunlar saldırganlığa, saldırganlık sonucu da şiddet davranışının ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Özellikle bebekliğinde ailesi ile güvenli bağlanma kuramayan bireylerin daha fazla şiddet uygulamaya meyilli oldukları yapılan araştırma bulguları bulunmaktadır. (Bookwala ve Zdaniuk'tan aktaran Haskan Avcı, 2020, s. 39). Tüm bu duruma bakıldığında; ailesi ile yakın ve sağlıklı ilişki içerisinde bulunan bireylerin çevresine karşı şiddet içeren eylemlerde bulunma olasılığının daha az olduğu söylenebilir. Bununla birlikte partnerine güvensiz bağlanan kişilerde terk edilme kaygısından dolayı, bu kaygı etkisiyle şiddet içeren eylemlerde bulunma olasılığının arttığı görülmektedir. Kaçınan bağlamaya sahip bireylerde ise duygusal ilişki yaşadığı kişiye güvenmediği ve yakınlık kurmaktan kaçındığı için negatif düşünce etkisiyle saldırgan davranışlarda bulunduğu tespit edilmiştir (McKinley ve diğerleri'nden aktaran Haskan Avcı, 2020, s. 40).

2.4.4 Çatışmacı Yaklaşım

Bu kuram bireyler arasında iletişim kurmak için çatışmanın olması gereken bir durum olduğunu savunur (Yazar ve Tolan, 2021). Kuram temsilcilerinden Ehrenberg, çatışma sürecinin iletişimlere anlama ve aktarmada yapıcı bir rolü olduğunu ifade eder (Han, 2021, s. 44). Yani çatışma kelime anlamı itibariyle olumsuz bir durum değil, aksine olumlu bir durumdur. Çatışma, toplumun düzenlenmesinde gerekli olan ve kaçınılması mümkün olmayan bir olgudur (Adak, 2016, s. 78). Çatışma yaklaşımı topluluk içerisinde güç ve kaynak kontrolü kavramlarına dikkat çeker. Aile içi şiddet, psikolojik rahatsızlıklar, madde kullanımı gibi sorunlar çatışmanın doğru yönetilememesi, yani güç ve kaynak kontrolünün yapılamaması durumunda sorunların yaşanmasına sebep olmaktadır. Çatışma kuramcılar; doğru bir şekilde gerçekleşen çatışmalarda bireyler arası bağın güçlendiğini ve sorunlarla baş etme kapasitesin arttığını savunur (Kocamanoğlu, 2021, s. 38).

Çatışma kuramında bireyler çatışma kavramını öğrenmeli ve çatışmaktan kaçınmamalıdır. Çatışmaktan kaçınan kişilerde saldırganlık, düşmanca davranışlar gibi olumsuz durumların arttığını söylemek mümkündür. Artan bu olumsuz durumlar sonucu kişide şiddet uygulama potansiyelinin arttığı ve şiddetin yaşanma olasılığına pozitif yönde etki ettiği kanısına varılmaktadır (Kocamanoğlu, 2021, s. 38).

2.4.5 Güç Yaklaşımı

Toplumlarda ortaya çıkan güç eşitsizlikleri sonucu, bireylerin çevresi ile olan ilişkilerde gerginlik yaşandığı ve bunun sonucunda da şiddet davranışının ortaya çıktığını savunan güç kuramında; kadının erkeğe oranla daha fazla sosyal statüye ve ekonomik gelire sahip olmasının şiddet mağduru olmasında etkili olduğunu belirtmektedir (Straus'tan aktaran Kocamanoğlu, 2021, s. 36). Sosyal öğrenme kuramı ile benzer düşünceye sahip olan güç kuramı, çocukluğunda şiddete tanık olan ya da saldırgan davranışları tecrübe eden bireylerin şiddet uygulayan olma riskinin arttığını söylemektedir. Şiddet içerikli eylemleri sergilemenin kişide güç duygusunu arttırdığı ve şiddetin dozunun artması kişiyi daha güçlü hissettirmektedir (Byung Chul Han, 2021, s. 24-25).

Şiddet ve güç kavramı yakın ilişki içerisindedir. Güç kuramında erkeğin şiddet uygulamasının temel sebebi kadın üzerinde gücünü kullanarak baskı ve otorite kurmaktadır. Erkeğin kadına “dışarı çıkma, benim dediğimi yap, istediğimi yapmazsan kötü şeyler olur” şeklindeki ifadeleri kadına psikolojik şiddet uygulayarak ve fiziksel şiddetle tehdit ederek gücünü kullanmayı amaçlar (Göka, Yüksel ve Gören, 2006, s. 52). Biyolojik açıdan kadınlara oranla daha güçlü olan erkekler, bu gücü kullanarak partnerini ve yaşanan ilişki kontrol altına alarak kadın üzerinde egemenlik kurar ve gücünü kanıtlar (Han, 2021, s. 84).

2.4.6 Kaynak Kuramı

Bu kuram bireylerin belirli bir ölçüde güce sahip olduklarını, sahip olunan güç kapsamında toplumsal ve kamusal yaşamda bireylerin dahil ettiği kaynaklar ile karar verme sürecini desteklediğini belirtir (Pür, 2022). Bireylerin sahip olduğu kaynaklar maddi ve manevi olabilmektedir (Budak, 2020), Kişiler ellerinde bulunan kaynakları kendileri için kullanmak amacıyla şiddete başvurmaktadır. Kaynakların artmasıyla erkek, kadınlar üzerinde baskı kurmak ve kontrol etme amaçlı şiddet

uygulayabilmektedir. (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014, s. 161). Bu görüşün aksi yönünde düşüncesini belirten Wiliam Goode, bireyin sahip olduğu kaynaklar ile güç ve şiddet uygulama arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu savunur (Kocamanoğlu, 2021). Ekonomik olarak ve sosyal açıdan daha fazla kaynağı bulunan bireyin, güç kullanma olasılığının yani saldırgan davranışlarda bulunma durumunun azaldığını ifade eder (Kocamanoğlu, 2021). Güncel olarak dünyada kadınların çalışma yaşamında bulunma oranının artması, maddi ve sosyal açıdan güçlenmesi yani kadının sahip olduğu kaynağın artması, erkeğin kaynağını ve gücünü azaltmaktadır. Bu durum erkek egemenliğini savunan ataerkil toplumlarda kadına yönelik şiddetin var olmasını açıklamaktadır (Ünal, 2005).

2.5 Şiddet Döngüsü

Şiddet mağduru kadının, yaşadığı şiddete karşı nasıl bir tepki oluşturacağı şiddet döngüsü ile açıklanmaktadır (Page ve İnce, 2008). Üç aşamadan oluşan şiddet döngüsünde ilk adım gerginliğin tırmanmasıdır (Akdeniz, 2022). Bu adımda çiftler yaşadıkları sorunlardan dolayı gergin ve sinirli duygu durumuna sahiptirler. Her iki bireyde uzlaşmaktan uzaktır ve aralarındaki gerginliğin şiddete taşınmaması için yapabilecekleri vardır ancak bu adım sağlıklı bir şekilde yönetilemediğinde ikinci adım olan şiddet yaşanır. Bu adımda kadın birçok farklı şiddet türlerine maruz kalabilir. Kendini korumaya çalışsa da şiddet uygulayan üzerinde herhangi bir kontrol edici etkisi yoktur (Amargi, 2005). Şiddetin yaşanmasından sonra üçüncü adım olan balayı aşamasına geçilir. Bu aşamada kadına yaşattığı şiddetten ötürü pişman olan erkek kendini affettirici söz ve davranışlarda bulunur. Kadın birçok farklı duygu durumunu bir arada yaşar. Erkeğe ne kırgın, kızgın ve nefret dolu olsa da ilişkisini devam ettirmek ve bağımlı olduğu partnerini kaybetmek istemez (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2003). İlişki bir süre daha devam ancak bir sonraki gerginliğin tırmanması aşamasında bu defa şiddetin türü ve derecesi artarak devam edecektir.

2.6 Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Şiddet gören kadınlarda, maruz kaldıkları şiddet sebebiyle fiziksel ve psikolojik açıdan sorunlar yaşanmaktadır (Aydöner, 2018). Alınan fiziksel darbelerle birlikte kırıklar, ağrılar, doku zedelenmeleri, yanıklar oluşabilmektedir. (Çetiner,

2006). Fiziksel şiddet gören kadınlarda psikolojik rahatsızlıklarda yaşanması muhtemeldir. Gördüğü şiddet nedeniyle günlük hayata uyum sağlamakta zorlanan kadınlarda özgüven eksikliği oluşmaktadır. Yani fiziksel ve psikolojik şiddet uzun süreçte kadınların stresle baş edememe ve baş etme konusunda kendilerini yetersiz hissederek, güçsüz kalarak içerisinde bulundukları durumu değiştirememelerine sebep olmaktadır (Kazancı, 2010).

2.7 Şiddeti Etkileyen Faktörler

Şiddet kavramının ortaya çıkmasını dolaylı yada doğrudan etkileyen faktörler bulunmaktadır (Aygen ve Açık, 2014). Bu durumu kadına uygulanan şiddet olgusundan ele aldığımızda; kadına yönelik şiddet eylemini gerçekleştiren bireyin düşük benlik sayısının bulunması, yüksek oranda alkol ve uyarıcı maddeler tüketmesi, tanı almış psikolojik rahatsızlığa sahip olması, çocukken maruz kalınan travmadik şiddet olaylarına tanıklık etmesi, şiddeti besleyen ve özendiren görsel içerikler izlemesi, içerisinde yaşanan toplumun şiddeti özendirmesi ve desteklemesi, ekonomik yetersizlikler, erkeklerin fiziksel üstünlüğünü kullanarak kadın üzerinde baskı oluşturmaları, eşler arasında bulunan iletişim eksikliği şiddeti etkileyen faktörler arasında gösterilebilmektedir (Tel ve diğerleri, 2019).

2.8 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet

Toplumda sıklıkla karşılaştığımız ve önemli bir sorun olarak görülen şiddet kavramını yalnızca bir neden ile açıklamak doğru değildir. Şiddetin altında yatan nedenleri bireysel ve toplumsal açıdan irdelemek gerekmektedir. Bu bağlamda şiddet kavramını toplumsal açıdan şekillendiren ve bireysel etkenlere neden olan, toplumun atfettiği cinsiyet rollerinin önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin yaşadığımız çağda nasıl şekil aldığı ve toplumda hangi konumda bulunduğunu anlayabilmek, kişiler arası ilişkilerin çözümlenmesinde önemli bir yeri olduğunu söylemek mümkündür (Kodan Çetinkaya, 2013).

Şiddet ve saldırgan davranışları cinsiyet temelinde karşılaştırdığımızda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla bu davranış eğiliminde bulundukları görülmektedir (Özpolat, 2022). Cinsiyetlere yüklenen toplumsal rollerin değişkenlik göstermesi bu durumun en temel ve en yaygın sebebi olarak söylenebilir. Yani

toplumsal cinsiyet perspektifinden bakıldığında erkeklerin daha güçlü, baskıcı, sert olmaları, öfke duygusu ve saldırgan davranış göstermeleri beklenirken kadınların ise daha nazik, anlayışlı ve yapıcı olmaları beklenmektedir. Bunun sonucunda da öfke, sertlik, saldırgan davranışlarda bulunma erkeğe yakışan ve erkeği güçlendiren bir duygu olarak görülmektedir (Şahin, 2005).

Ataerkil düşünce yapısı ilkçağlardan bu yana var olmuş ve bu düşünce yapısının temelinde şiddet ve saldırgan davranışların koruma içgüdüsü ile çocuğunlukla erkekler tarafından gösterilen olağan bir davranış olarak atfedilmiştir. Günümüzde de bu tutumun devamı olarak saldırgan davranışları erkeğin sergilemesi beklenirken, kadınların ise bu davranışlarla baş etmeleri için kendilerini savunma rolü verilmiştir. Bu durum erkeklerde öfke rolünün yer edinmesine ve saldırgan davranışları dışa vurmaya etken bir neden olmuştur (Şahin, 2005).

Kadına uygulanan şiddeti etkileyen faktörlerde kültür ve cinsiyet rollerinin etkisi ön plana çıkmaktadır (Çetinkaya, 2013). Bu bağlamda aile içerisinde özellikle küçük yaşlardan itibaren etkisini gösteren cinsiyet ayrımcılığını içeren uygulamalar ve yaşlaşım tarzları şiddet faktörünün süregelen bir şekilde kuşaklar arası aktarılmasında ve saldırgan davranış kalıplarının gelişmesinde rol oynamıştır. Ataerkil düşünce yapısında erkek çocuğun önemli bir yeri olduğu düşünülmesi ve soyun devamı olarak görülmesi, kız çocuklarının ise namus kavramı ile nitelendirilmesi erkeklerin daha rahat yetişmesine ortam hazırlarken kız çocuklarının ev içerisinde baskıcı bir yetişme ortamında bulunmasına yol açmıştır. Bu durum toplumsal hayatta kadına yönelik şiddetin yer edinmesine sebep olmuş hatta namus için gerektiğinde kadının öldürülebileceği yönündeki anlayışlara zemin hazırlamıştır. Çalışma hayatında da bu görüşün izlerinin devam ettiğini söylemek mümkündür. “Kadının yeri, çocuklarının yanı, evidir” görüşü, kadın çalışma hayatına girse dahi kadınla erkek arasındaki kadının aleyhine olan algının değişmeyeceği gibi yaklaşım tarzları kadını ikincil planda gören yaklaşım tarzları aile içi şiddeti devam ettirmektedir (Can, 2014). Bununla birlikte sosyal destek makizmalarının azlığı ya da hiç olmaması, aynı şekilde aileden beklenen desteğin görülmemesi, katı düşünce yapıları gibi etkenler şiddetin ortaya çıkmasını ve devam etmesini sağlamaktadır (İbiloğlu, 2012).

2.9 Toplumsal Cinsiyeti Açıklayan Kuramlar

2.9.1 Freud'un Toplumsal Cinsiyet Gelişim Kuramı

Toplumsal cinsiyeti açıklayan ilk kuramlardan biri olan Freud'un geliştirdiği psikanalitik yaklaşımda, babanın kurduğu disiplin ve baskı sebebiyle erkek çocuk kendisini tehdit altında hissetmektedir (Güçlü ve Yiğit, 2018). Aynı zamanda babanın anneye karşı olan sevgi ve bağlanma duygusunu kıskanan erkek çocuk babasını kendisine rakip görmektedir. Sonraki süreçte kendisini babası ile özdeşleştiren erkek çocuk, cinsiyet kimliğinin farkına varır. Benzer şekilde kız çocukları da kendilerini de anneleri işe özleştirir ve bu kapsamda erkeğin baskısına boyun eğme tutumunu sergilemektedir. Bu yaklaşıma birkaç farklı yaklaşım eleştiri getirmiştir (Sağlık, 2021). Birincisi, toplumsal cinsiyet kimliği cinsel organların fark edilmesiyle fazlaca ilişkilendirilmiştir. İkincisi, erkek cinsel organının kadın cinsel organından üstün olduğuna dayanır. Üçüncüsü, baba birincil disiplin edici konumundadır ki birçok toplumda bu rol anneye aittir. Dördüncüsü, toplumsal cinsiyetin öğrenilmesi dört-beş yaşına dayandırılmıştır ki bugün bunun bebeklik dönemine kadar indiği düşünülmektedir (Tözün, 2007).

2.9.2 Chodorow'un Toplumsal Cinsiyet Gelişim Kuramı

Chodorow'un Toplumsal Cinsiyet Gelişim Kuramında ise özellikle babadan daha çok annenin önemi vurgulanır (Çavdar, 2013). Bu kurama göre doğumdan önceki ve sonraki süreçte anne ile daha yakın ilişki içerisinde bulunan çocuk, anneye duygusal açıdan bağlanmaya eğilim göstermektedir (Zeybekoğlu, 2009). Çocuk büyüdükçe yetişkin olma, ayrı bir benliğe sahip olma ve kendi hayatı üzerinde egemenlik kurma durumuna erişmek için anne ile bağılılığı bir noktada kopar ve anneye bağımlılık azalır. Bu kopma süreci cinsiyet kimlikleri gereği erkek ve kız çocuklarda farklı şekillerde yaşanır. Kız çocuklarında bu kopma süreci keskin bir şekilde olmaz. Kız çocukları anneleri ile bağlantıda olmaya devam eder ve kurdukları kişisel ilişkilerde de bunun izlerinin sürdürerek bağlantılı bir benlik yapısına sahip olurlar. Erkek çocuklarında ise bu durum farklı olarak anne ile keskin bir kopma yaşar. Bu durumun sonucunda da erkek bireyler yetişkinliklerinde yakın ilişki kurmada daha yetersiz bir tutum sergiler ve kendi yaşamlarında daha başarılı olmaya çalışan etken bir bakışı belirlerler (Tözün, 2007).

2.9.3 Biyolojik Kuram

Kadın ile erkek arasındaki farklılıklara geçmişten günümüze farklı açıklamalar getirilmiş ve bunun üzerine çalışmalar yapılmıştır (Keskin ve Uluşan, 2016). Bu durum üzerine yer alan farklılıkların temelinde kadın ve erkeğin yaradılışı gereği farklı biyolojik özelliklere sahip olarak bu konuda üreme organlarından üstlendikleri roldür (Keskin ve Uluşan, 2016). Kadın ve erkeğin bu rolleri üstlenmesinin temel nedeni ise kadınların doğurgan bir yapıya olmaları ancak erkeklerin buna sahip olamamalarıdır. Günümüze bakıldığında ise bu rollerde farklılaşmanın yaşandığını söylemek mümkündür. Çünkü doğum kontrol yöntemleri ile kadının doğurganlığını kontrol etmesi, kadının çalışma hayatında daha çok yer almaya başlayarak erkeğin gücüne ihtiyaç duyulamaması sonucunda bu rollerdeki farklılaşma büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Ancak bu duruma nazaran kültürün etkisi ile cinsiyet rollerinin toplumda büyük yer edinmesi ve aktarılmaya devam etmesi her iki cinsiyet üzerinde de baskı geliştirmiştir. Bu bağlamda kadın ve erkeğin davranış ve tutumlarını cinsiyet rollerinin ve kültürün şekillendirdiğini söylemek mümkündür (Güldü ve Kart, 2007).

2.9.4 Bilişsel Gelişim Kuramı

Bu kuramın temsilcisi olan Kohlberg, sosyalleşme sürecinde çocuğun aktif rol aldığını belirtir ve çocuklar bilişsel açıdan olgunluğa eriştiklerinde kendi cinsiyet özelliklerini kavrayıp buna uygun tutumlar sergiyeceğini ifade eder (Güldü ve Kart, 2007). Nasıl erkek ya da nasıl kadın olunur sorunun cevabını bulan erkek çocuk maskülen davranışlara yönelirken kadın olduğunu anlayan çocuk ise feminen davranışlara yönelir. Bu yönelimde sosyal çevrenin olumlu ya da olumsuz bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir. Kohlberg çocukların cinsiyet gelişimleri 3 döneme ayırmıştır (Güçlü ve Yiğit, 2018).

1.Dönem-Cinsiyet Etiketleme: Bu dönem 2-2,5 yaş aralığını kapsamaktadır. Çocuklar sahip olduğu cinsiyeti anlamaya başlar ancak cinsiyeti değişmez bir olgu olduğunun bilincinde değildir.

2.Dönem-Cinsiyet Kararlılığı: Bu dönem 3-4,5 yaş aralığına denk gelmektedir. Çocuklar cinsiyetlerinin küçükken ne ise büyüdüklerinde de aynı olacağını ayırt ederler. Ancak cinsiyetin değişken bir durum olduğu yönündeki düşünceleri devam eder. Örneğin uzun saçlı bir erkeğin kadın olduğunu düşünebilirler.

3.Dönem-Cinsiyet Değişmezliği: 4,5-7 aralığındaki bu dönemde çocuklar cinsiyetlerin değişmez olduğunu idrak eder ve kendi sahip oldukları cinsiyete ilişkin tutum ve davranış gösterirler.

Bu kurama getirilen temel eleştiri ise bireylerin içerisinde bulundukları toplumsal ve kültürel etkenlerin cinsiyete yansımaları göz ardı etmesidir. Cinsiyet gelişiminde bilişsel gelişimin öneminin savunulması erkek çocukların kızlara oranla daha katı cinsiyet kalıpyargılara sahip olması nedeniyle eleştirilir (Güçlü ve Yiğit, 2018).

2.9.5 Kültürel Sermaye Kuramı

Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramı kültürü; görgü kuralları, sanat, müzik vb. hakkında bilgi sahibi olmayı bir sermaye biçimi olarak tanımlamıştır (Kaya, 2018). Bu kuram kapsamında kadınlara yüklenen ev içi sorumluluk ve çocuk bakımı gibi durumları kadınlar kültürel sermayeye dönüştürerek birikimini sağlamaktadırlar. Aile içerisinde yer alan kültürel sermayenin ise etkili şekilde aktarımı annenin sorumluluğunda bulunmaktadır. Bu bağlamda anneler yetiştirdikleri çocukların akademik ve sosyal başarısında sorumluluk yüklenerek çocukların statü sahibi olmasında söz almaktadırlar. Yeterince eğitime sahip olamayan anneler ise geçerli kültürel sermayeyi kullanamamakta ve çocuklarına aktaramamaktadırlar. Annenin yaşamış olduğu olumsuz eğitim deneyimlerinden dolayı anne, çocuklara karşı eğitimsel yetersizlik ve bilgilerden yoksun olma duygusuna sahip olur ve ayrıca çocukların ev ödevlerine yardımcı olamamasından dolayı özgüven eksikliği yaşayarak kültürel sermayenin eskikliğine ve statü farkına neden olmaktadır. Kültürel sermaye kuramı, hem günlük yaşamda eğitim sisteminin toplumda nasıl gerçekleştiğini, hem de toplumsal cinsiyetle nasıl ilişkilendirildiğini göstermek bakımından yol gösterici olmuştur (Başak ve Öztaş, 2010).

2.9.6 Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı'na göre çocuğun sahip olduğu bilişsel işlevler, cinsiyet rollerinin şekillenmesinde önemli rol oynar. Yani çocukların öğrenme sürecinde geliştirdikleri cinsiyet şeması kapsamında çocuklar cinsiyetlerine ilişkin farkları analiz etmeye başlar (Franzoi, 1996). Çoğunlukla 2-3 yaş aralığında gerçekleşen bu şema seçme işlemi doğrultusunda şemalar yardımı ile kazanılan algılar

yoluyla çocukta cinsiyete dair davranışlar görülür (Uçtu ve Karahan,2016). Bu kuram sosyal öğrenme kuramıyla benzerlik göstermektedir. Kültürün tanımladığı kadınsılık (feminenlik) ve erkeksilik (maskülenlik) rollerine göre, çocuk kendisi hakkındaki cinsiyet özellikleri hakkındaki bilgileri analiz eder ve örgütler. O nedenle, hem Bilişsel Gelişim Kuramının hem de Toplumsal Cinsiyet şema Kuramının, cinsiyetlerin sınıflandırılmasına ve çocuğun bilişsel bilgi işleme sürecine de yardımcı olduğu söylenebilir (Demirci, 2015).

2.10 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Şiddet Önleme ve İzleme

Merkezleri

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada yaşanan ve yaşanmaya devam eden en önemli sorunlar arasında yer almaktadır (Özkan ve Kırca, 2017). Dünya’da 1960’lardan itibaren seslerini duyurmaya başlayan kadın hareketinin etkisi ile kadına yönelik şiddet insan hakları ihlallerinden biri olarak kabul edilmiştir (Çalışkan ve Çevik, 2018). Türkiye’de ise 1980’lerin sonundan itibaren kurumsallaşmaya başlayan aile içi kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları, günümüzde ilgili tüm tarafların sahiplendiği bir alan olmuştur. Aile içi ve kadına yönelik şiddetin farkındalık sağlanması ve engellenmesi amacıyla 2012 yılında 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir. Kanunun gereği olarak şiddetle mücadelenin bir parçası olarak ve şiddetin ilk kabul birimi olarak görülen, önleme ve izleme çalışmalarının yapılması amacıyla "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri" (ŞÖNİM) kurulmuştur. Kadına yönelik ve aile içinde yaşanan şiddetin önlenmesi ve takibinin yapılması, şiddet mağduru bireylerin ihtiyaçlarına göre hizmetlere yönlendirilmesi, yasal hakları konusunda bilgi sahibi olmaları, diğer resmî kurumlarla planlı bir iş birliği içerisinde şiddet mağduruna yönelik çalışmaların yapılması ve tüm Türkiye’de yaygınlaştırılması amaçlanmıştır. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve 6284 sayılı kanunun işlevsel bir şekilde uygulanmasında, ŞÖNİM’ler ile planlı bir iş birliği içerisinde bulunan kurumlar, kolluk kuvvetleri, kadın sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, barolar, adli kurumlar ve sağlık kuruluşlarıdır (Şen, 2018).

Dünyada ise kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla pek çok uluslararası metinde kadına yönelik şiddete ilişkin çeşitli tanım ve açıklamalara yer verilmiştir. Bu metinlerin öncüsü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılında kabul

edilmiş olan Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirgesi'dir. Bu Bildirge'nin 1. ve 2. maddelerinde kadına yönelik şiddet tanımlanmış ve hangi tür davranışların kadına yönelik şiddet kapsamında kabul edileceği belirlenmiştir. 1995 yılında yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Pekin Deklarasyonu Eylem Planı ve 2000 yılında hazırlanan Pekin Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi'nde de yer verilmiş ve aynı şiddet biçimlerinin kadına yönelik şiddet kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir. Ayrıca Türkiye'yi yakından ilgilendiren konular olan “zorla evlendirme” ve “namus suçları” böylece ilk kez bir Birleşmiş Milletler belgesine alınmış ve bu fiillerin de şiddet kapsamında kabul edilerek önlenmesi için hükümetlerce gerekli düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür. Kadına yönelik şiddet, aynı zamanda Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme ile de kadının cinsiyetinden dolayı yaşamış olduğu şiddeti ayrımcılık olarak nitelendirmiş ve kadın haklarına yönelik ihlallerin insan hakları ihlali olduğu vurgusu yapılmıştır (m. 3/d). Bu sözleşme kapsamında da kadına yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır (m. 3/b) (Özkan, 2017).

2.10.1 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri' nin Türkiye'de Gelişimi

Yıkıcı etkileri olan ve insan sağlığını olumsuz yönde etkileyerek hem bireysel hem de toplumsal ilerlemelere engel olan şiddet olgusunu önleyici politikaların üretilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu politikaların sürdürülüp devamlılığının sağlanması noktasında kadın ve erkek eşitliğinin toplumun her alanında sağlanması gerekmektedir. Şiddete sıfır tolerans gösterilerek gerekli kuruluşlar ve ilgili tüm birimlerin iş birliği içerisinde şiddetle mücadele edilmelidir (Altıparmak, 2015).

Şiddetle mücadele konusunda koruyucu, önleyici kanunlar çıkarılmakta ve uluslararası sözleşmeler imzalanmaktadır. Bu kapsamda Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri kurulmuştur. Türkiye'de Mart 2012'de yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile pilot uygulama olarak; Ankara, Antalya, Adana, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon'da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur. İlk olarak 6 Aralık 2012'de Samsun'da ŞÖNİM hizmet vermeye başlamıştır. Bu kanunun beraberinde çıkarılan yönetmelikte; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek

tarafli ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir. ŞÖNİM, şiddetle mücadele etmek amacıyla bünyesinde birçok hizmeti barındıran bir kuruluştur. Koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanmasında bireye yönelik güçlendirici destek hizmetleri, rehberlik ve danışmanlık, takip ve izleme hizmetleri verilmektedir. Merkezde hizmetlerin etkin bir biçimde sunumuna yetecek sayı ve nitelikte psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, gibi meslek elemanları ile kolluk görevlisi ve idari personel bulunması planlanmıştır. Merkezden şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama riski bulunan, can güvenliği riski bulunan kadınlar, aile içi şiddet mağduru bireyler ve şiddet uygulayan bireyler de yararlanabilmektedir. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin hizmetleri; maddi yardım, hukuki destek, tıbbi destek, psiko-sosyal destek, istihdama yönelik destek, barınma hizmeti, kreş yardımı, çocuklar için burs, yönlendirme ve rehberliktir. Şu an 81 ilde bulunan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinde şiddetin sonuçlarının değerlendirilmesi, şiddetin önlenmesinde en iyi yöntemlerin tespiti ve özellikle kadınlara yönelik şiddeti azaltmaya yönelik etkinliklerin desteklenmesi yer almaktadır (Kumcağız ve diğerleri, 2018).

2.11 Kadına Yönelik Şiddet ve Ruh Sağlığı

Şiddetin kadın üzerinde özellikle fiziksel ve psikolojik sağlık açısından önemli etkileri bulunmaktadır (Polat, 2016). Şiddete uğramaları nedeniyle fiziksel sağlığı olumsuz etkilenen kadınlarda yaralanma, sakatlık, günlük ihtiyaçlarını karşılayamama ve kilo kaybı gibi vb. sorunlar yaşanmaktadır (Bilgin, 2014). Psikolojik açıdan bakıldığında ise şiddet mağduru kadınlarda anksiyete sorunları, travma sonrası stres bozukluğu, uyku problemleri, intihar ve kendine zarar verme eğilimi görülmektedir (Dillon ve diğerleri, 2012). Serin (2016) tarafından Kocaeli ilinde Kadın Konukevinde kalmaktan olan eşi tarafından şiddete uğramış 50 kadın ile yapılan çalışmada, çalışma kapsamına alınan kadınların %70'inin TSSB, %60 'ının majör depresyon tanısını karşıladığı saptanmıştır.

Şiddete uğrayan kadının ruh sağlığında ve yaşam kalitesinde düşüş olduğunu söylemek mümkündür. Şiddet mağduru kadın şiddete uğradıktan sonra şok ve inkâr dönemi yaşamaktadır. Bu dönemi atlattıktan sonra şiddete şiddetle karşılık verme,

sonrasında depresyon ve kendini suçlama eğilimi göstermektedirler. İleriki yaşamlarında da şiddete maruz kalacaklarından dolayı kaygı duymaları yaşam kalitelerini önemli ölçüde düşürmektedir. Şiddetin daha uzun süreli olduğu durumlarda ise sıklıkla güvensizlik, kontrol kaybı hissi, suçluluk düşünceleri, öz saygıda düşme, umutsuzluk ve çaresizlik hisleri sıklıkla görülür (Almış ve diğerleri, 2019).

Vahip ve Doğanavşargil'in (2006) psikiyatri polikliniğine başvuran kadınlar üzerinde yaptığı bir araştırmada eşleri tarafından şiddete uğrayan kadınların oranı %62 olarak bildirilmiştir. Bu oran şiddete maruz kalan kadınların psikolojik destek ihtiyaçlarının fazla olduğunu göstermektedir. Şiddetin kadın ruh sağlığı üzerine etkisi, yaşanan şiddetin türüne, boyutuna, süresine, kişinin sahip olduğu başa çıkma mekanizmalarına, şiddetin gerçekleştiği sıradaki yaşam döngüsüne ve aldığı sosyal desteğe göre değişiklik gösterebilmektedir (Almış ve diğerleri, 2019). Şiddet denince ilk akla gelen fiziksel ve cinsel şiddet olmaktadır. Oysa şiddet türlerinden özellikle psikolojik şiddetin son derece yaygın olduğu ve kadın ruh sağlığını tahmin edilenden daha fazla etkilediği de düşünülmektedir.

Şiddet mağduru kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş edebilmeleri noktasında ruhsal dayanıklılıklarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Ruhsal dayanıklılık arttıkça şiddetin beraberinde getirmiş olduğu psikolojik ve fiziksel sorunların, kendini yetersiz hissetme ve aşağılanmışlık duygusunun daha az yaşandığını; depresyon ve kaygı bozukluğu sıklığının azaldığını saptamıştır (Duva, 2019). Ruhsal dayanıklılığı sağlama ve artırma noktasında en önemli destekleyici faktörlerden biri sosyal destektir. Sosyal destek kavramı bireyin ruhsal iyilik halini sürdürebilme ve sorunlar karşısında bireyi destekleyici bir rol görür.

2.12 Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu, bireyin yaşam standartlarına dair belirlediği kriterler çerçevesinde bu kriterleri ne şekilde yaşayabildiğine ve bu kriterlerden elde ettiği doyuma yönelik bir değerlendirme süreci olarak ifade edilmektedir (Akın, 2009). Bireyler açısından değişim gösteren bu kavramın tanımlaması olağan yaşam içerisinde bireylerin yaşadığı olumlu ruh halinin, olumsuz ruh haline oranla daha güçlü bir şekilde kişide egemen olmasıdır (Deniz ve Yılmaz, 2004; Veenhoven, 1991; Diener

ve Diener, 1995). Diener ve Suh (2000) yaşam doyumu kavramını kişilerin yaşantılarında değişim isteği olmasına, gelecek ve geçmişin kişide doyum hissi uyandırmasına ve kişinin yakın çevresinin iyi olmasına bağlamaktadır.

Genel olarak bireylerin hayata dair istek ve arzularının, mevcut durumda sahip oldukları şeylere kıyaslanması olarak ifade edilen yaşam doyumu, kişilerin anlık ruh halini değil genel olarak hayatları hakkında var olan duygu durumunu göstermektedir (Çağlak, 2017). Serin ve Özbek (2006) tarafından yapılan çalışmada; yaşam doyumu üç başlık altında incelenmiştir. Bunlardan ilki kişinin yaşamış olduğu sosyal çevresel faktörlere göre bireyin yaşamını kıyaslayarak oluşan iyi hal, ikincisi bireyin kendi hayatı hakkındaki değer yargılarını olumlu ve olumsuz etkileyen etmenler, üçüncü başlık ise bireyin günlük hayatta yaşadığı sosyal ilişkilere dair memnuniyet hali. Şiddet mağduru kadınların ise yaşam standartları çerçevesinde algıladıkları sosyal desteğinde etkisiyle şiddetle baş etme yöntemlerinin yaşam doyumlarını sağlama noktasında etkili olduğu bilinmektedir (Diener ve Suh, 2000).

2.13 Yaşam Doyumunu Açıklayan Kuramlar

Yaşam doyumu multidisipliner ve birçok farklı açıdan ele alınan bir kavram olduğundan dolayı farklı kuramlar tarafından açıklanmaktadır.

2.13.1 Yukarıdan Aşağıya- Aşağıdan Yukarıya Kuramı

Yaşam doyumunu tanımlarken çoğunlukla tercih edilen bu kuramda, Diener yaşam doyumunun iki farklı değişken tarafından oluştuğunu savunur (Şimşek, 2011, s. 31). Yani yaşam doyumu; kişilik özellikleri ve yaşanan durum olarak ele alınmaktadır. Aşağıdan yukarıya kuramında, kişilerin yaşamış oldukları küçük mutluluklar ve anlık ihtiyaç gideren olayların kişinin öznel iyi oluşunu etkileyerek doyum almasını sağlamaktadır. Yukarıdan aşağıya kuramında ise kişinin sosyal yaşantısı ile olan iletişimini kendi gücü ile yöneterek şekillendireceğini savunur. Yani bireysel ve genetik özellikler ile bireyin olay ve olguları ele alması yaşam doyumunu etkilemektedir (Diener ve Ryan, 2018, s. 2625).

2.13.2 Bir Noktaya Erişme (Erek/ Telik) Kuramı

Kuramın temsilcisi Wilson, kişilerin bir hedef belirleyerek bu hedeflere ulaşması ile öznel iyi oluşunu sağlayacaklarını savunur (Wilson, 1967, s. 302). Yani

bireylerin istek ve hedeflerine ulaşması mutluluğunu artırıp yaşam doyumuna olumlu katkı sağlarken, bu amaçlara ulaşamaması bireyde eksiklik, doyumsuzluk ve mutsuzluğa sebep olmaktadır. Bu kurama getirilen en temel eleştiri; bireyin ulaşmayı arzu ettiği noktanın neye göre belirlendiğidir (Diener ve Ryan, 2018, s. 2624). Amaç ve istekler kişiye, yaşadığı çevreye ve koşullara göre değişim göstermektedir. Bu kurama göre; yaşamında herhangi bir amaç gütmeyen, bir noktayı hedeflemeyen ve oraya varmayı amaçlamayan kişilerin yaşam doyumunun olmaması ya da düşük olması beklenmektedir (Diener, 1984, s. 552).

2.13.3 Etkinlik (Aktivite) Kuramı

Etkinlik kuramının ilk ve önemli savunucularından olan Aristoteles; mutluluğun insana ait bir duygu olduğunu ve kişilerin yetenekleri sayesinde ortaya koydukları ürünler ile doyum ve mutluluk sağladığını savunur (Diener, 1984, s. 564). Yani bireyin bir aktiviteye katılarak, hedeflediği sonuca ulaşmasının haz ve mutluluk getirdiğini ifade eder. Spor yapmak, koşmak, resim ve müzik gibi hobilerde bulunmak, arkadaşlar ile iletişim kurmak, sosyalleşmek yaşam doyumunu olumlu yönde etkilemektedir. (Rodriguez, Latkova ve Sun, 2008, s. 164).

2.13.4 Yargı Kuramı

Bu kuramda göre bireylerin günlük hayatlarında sahip oldukları yaşam standartları vardır ve kişi bu yaşam standartları kapsamında beklentide bulunur (Akyol, 2013). Kişinin yaşam standartları ile beklentileri arasındaki etkileşim yaşam doyumuna neden olur. Bu etkileşimin olumlu olması yaşam doyumuna pozitif etki ederken, olumsuz olması ile alınan yaşam olumuna negatif etki eder (Shin ve Johnson, 1978, s. 491). Kişinin olağan hayat standartlarından mevcut koşullarının fazla olması neşe verir ve kişinin öznel iyi oluşunu arttırır. Diğer yünden ise kişinin hayat standartlarından düşük bir konumda bulunması, doyum alamamasına ya da doyum miktarının azalmasına sebep olur. Kişinin yaşam standartlarını etkileyen birçok faktör bulunmasına karşın bunların en önemlisi bireyin yaşamını çevresindeki yaşamlar ile karşılaştırmasıdır (Diener, 1984, s. 566). Kişinin yaşam standartları, kendini kıyasladığı kişilerden daha iyiye yaşam doyumunu algısı fazladır (Michalos, 1980, s. 386). Diğer faktör kişinin yaşamını eskiye oranla değerlendirmesidir. Geçmişte şimdiki haline oranla daha iyi bir yaşam sürdürdüğünü düşünen bireyin mevcut durumda yaşam doyumunu yetersizdir. Son faktör ise bireyin ailesinden aldığı duyular

ve kişilik yapısı ile bir amaca yönelerek kazanmayı hedeflemesi yaşam doyumunu artırmaktadır (Diener, 1984, s. 567).

2.13.5 Bağ Kuramı

Öznel iyi oluşun, mutluluğun ve doyumunu sağlamanın temel anahtarının bilişsel süreçlere odaklanmak olduğunu savunan bu görüşte; olaylara daha optimistik yaklaşan, yaşanan durumları olumlu değerlendiren kişilerin yaşamdan aldıkları doyumunun daha fazla olduğu görülmüştür. (Diener ve Ryan, 2018, s. 2625). Bireylerin zihninde mutlu olma düzeylerine etki eden bir ağ mevcuttur (Erdoğan, 2018, s. 50). Bu söz konusu ağın, pozitif ve gelişmiş olması kişilerin yaşanan süreçleri pozitif yönde değerlendirerek mutlu olmasına yardımcı olur.

2.14 Baş Etme

Baş etme “bireyin kaynaklarını aşan ya da zor durumda bırakan belirli içsel ve/veya dışsal taleplere yanıt vermek için kullandığı, devamlı değişim gösterebilen bilişsel ve davranışsal çabalar” olarak tanımlamıştır (Lazarus ve Folkman, 1984, s. 141). Lazarus ve Folkman (1984) tarafından başa çıkma süreci üç basamaktan meydana gelmektedir. Öncelikle kişinin tehdit olarak algıladığı bir durum meydana gelmiştir (birincil değerlendirme). İkinci basamakta birey bu algılanan tehdidi değerlendirir (ikincil değerlendirme). Son adımda ise birey tehdit ile mücadele amaçlı harekete geçer (başa çıkma).

Bir başka tanıma göre ise baş etme ya da başa çıkma, bir sorunu veya olumsuz olayı çözmek veya yaşanan olayın kişide bıraktığı olumsuz etkiyi en aza indirmek için kullanılan tüm bilişsel ve davranışsal stratejilerdir (Can, 2019). Literatürde iki tür başa çıkma stratejisi varlığından söz etmek mümkündür (Arslantaş, 2018). Bunların ilki problem odaklı yaklaşımdır. Bu tür başa çıkma yaklaşımında, bireyler rasyonel olarak gerçekçi bir şekilde karşılaştıkları soruna odaklanırlar. Odaklanılan sorunu çözmek için bireyler, mevcut kaynakları sorunla nasıl başa çıkacaklarına ve bu sorunu çözeceklerine ilişkin çözüm yolu bulma amaçlı kullanırlar. İkinci baş etme biçimi duygu odaklı başa çıkmadır. Duygu odaklı başa çıkmada problemlerle uğraşırken duygusal tepkiler ön plana çıkmaktadır. Bu tür başa çıkmada insanlar duygusal tepkilerini dengelemeye çalışırlar. Burada birey, stres kaynağı tarafından üretilen duygularla başa çıkmaya çalışır. Problem odaklı başa çıkmada, kişi sorunu veya stres

etkenini çözmeye veya bunlarla baş etmeye çalışırken kişi sorunun veya stres etkeninin kendisi üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya çalışır. Duygu odaklı başa çıkmanın, stresin olumsuz etkilerini azaltmada problem odaklı başa çıkmaya göre daha az etkili olduğu yapılan çalışmalar sonucunda bulunmuştur (Arslantaş, 2018).

Problem odaklı olan stratejiler (problem çözme, planlama ve eyleme geçme) “Adaptif “baş etme olarak nitelendirilirken, duygu odaklı stratejiler (nefes alma, rahatlama veya reddetme) ise “Adaptif olmayan” stratejiler olarak karşımıza çıkmaktadır (Stanton ve diğerleri, 2000). Thoits (1995) tarafından yapılan çalışmada bireylerin stres durumları ile baş etmek için stres faktörünün yoğunluğuna bağlı olarak birden fazla baş etme stratejisini birlikte kullandığı görülmektedir. Stres kaynağı ne kadar fazla ise ihtiyaç duyulan baş etme yöntemleri doğru orantılı şekilde artmaktadır. Bireylerin yaşadıkları stres durumu kontrol altında tutulabilecek seviyede ise problem odaklı baş etme stratejileri tercih edilirken, yaşanan durum başa çıkılmaz seviyede ise duygu odaklı stratejilerin tercih edildiği görülmüştür.

2.14.1 Baş Etme ve Şiddet İlişkisi

Şiddete maruz kalma ve bu sebeple travma yaşama stresi oluşturan kaynaklar arasında yer almaktadır (Teker Atas, 2015). Kapsamlı bir açıdan bakıldığında ise stres oluşturan durumlarla baş etmede problem odaklı ve duygu odaklı yaklaşımlar mevcuttur. Problem odaklı baş etme yaklaşımı, problemin çözümüne odaklanarak stresin kaynağını ortadan kaldırma ya da var olan etkisini en aza indirmeyi amaçlamaktadır. Bu hususta akılcı, mantıklı ve rasyonel çabalar yer almaktadır. Duygu odaklı baş etme ise maruz kalınan stres faktörlerinden dolayı duygu durumunda oluşan mevcut etkilerle mücadele ederek bu etkileri ortadan kaldırmak yerine yaşanan stresin etki alanını azaltmayı amaçlayarak durumu gerçekliğinden soyutlama, yaşanan sorundan uzak durma, var olan problemi kabullenme, sosyal destek arama gibi durumları içermektedir (Şahin ve Durak, 1995).

Genel olarak bakıldığında alan yazında problem odaklı baş etme, sosyal destek arama ve kaçınma olmak üzere 3 temel baş etme stratejisinden bahsedilmektedir. Şiddete yönelik baş etme açısından ise kaçınma, kendini savunma ve destek arayan başa çıkma stratejileri kullanılmaktadır. Kaçınma stratejisinde şiddet kadın şiddet hakkında çok az şey yapar veya hiçbir şey yapmaz. Örneğin, kadınlar şiddeti düşünmekten veya şiddet ile uğraşmaktan kaçınmaya çalışabilirler. Kendini savunma

başa çıkma stratejisi, kadın mağdurların kendilerini savunmak için karşı saldırı veya önleyici saldırılar gerçekleştirerek şiddetten korunmasını içerir. Şiddete maruz kalan kadının hangi baş etme biçimini kullanacağı karşılaşılan stres faktörünün ne olduğuna ve sonucunun ne olacağına bağlıdır (Sayem, Begum ve Moneesha, 2015).

Şiddet mağduru kadınlar, yaşamış oldukları şiddetten dolayı benzer fiziksel ve psikolojik problemler yaşasalar da baş etme yöntemleri, kadınların ait oldukları çevresel ve kültürel etkenlere göre değişiklik göstermektedir. Kadının şiddetle baş etme yöntemlerini yaşanan şiddetin türü, toplum yapısı, çocukluk dönemindeki travmalar, şiddetin nasıl algılandığı ve yorumlandığı, kişilik özellikleri ve sosyal destek mekanizmaları etkilemektedir (Gümüş ve diğerleri, 2020).

Stres durumlarında kullanılan baş etme yöntemleri ile şiddetle baş etme yöntemleri büyük oranla aynı doğrultuda eylemleri içermektedir. Ancak şiddet mağduru kadınların yaşamış oldukları şiddete ilişkin baş etme yöntemlerini, stres ile baş etme yöntemlerinden ayırtan ve bu durumu güçleştiren birkaç faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere yaşanan şiddetin kronikleşmesi, şiddetin eş ya da duygusal birliktelik yaşanan kişi tarafından uygulanması, kadının ekonomik açıdan erkeğe bağımlı bulunması örnek gösterilebilir (Gümüş ve diğerleri, 2020).

Bu konu hakkında ilgili alan yazı taranıldığında ve yapılan çalışmaların bulguları incelendiğinde; şiddet mağduru kadınların çekingen, geri planda duran, öz saygısı düşük tavırlar sergilediği görülmektedir (Yıldız, 2016). Kadın üzerindeki bu psikolojik etkilerin, şiddet mağdurunun algılamış olduğu sosyal destek mekanizmaları ve başa çıkma stratejileri ile ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Şiddet mağduru kadınların, şiddet görmeyen kadınlara oranla problem odaklı ve aktif baş etme yöntemlerini daha az kullandıkları görülmüştür. Bu kapsamda şiddet mağduru kadınların yaşanan şiddeti görmezden gelerek psikolojik bir savunma mekanizması oluşturdıklarını söylemek mümkündür (Irmak ve Altıntaş, 2017).

Doğan ve Karaman (2023) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'deki kadınların şiddet kavramına ilişkin algısı ve baş etme stratejileri incelenmiştir. Araştırmada, kadınların şiddet kavramına ilişkin tanımladıkları anlamların derinlemesine görüşmelerle incelendiği, katılımcıların şiddet deneyimleri ve baş etme stratejilerinin de değerlendirildiği belirtilmiştir. Yapılan araştırmada sonucunda kadınların, eğitim seviyeleri, gelir düzeyleri ve içerisinde yaşadıkları aile yapılarına göre şiddet ve şiddetle başa çıkma stratejilerinin farklılığı gösterdiği görülmüştür.

Bunun yanında kadınların yaşadıkları şiddetle baş etmek için şiddete karşı sessiz kalma eğilimi gösterdikleri ya da tam tersi olarak şiddete şiddet ile cevap verme davranışı gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca bazı kadınlar şiddetle baş etmek için ekonomik özgürlük kazanmanın ve iyi bir eğitim görmenin önemli olduğu belirtmişlerdir. Aile içi şiddetle baş etme konusunda yapılan bir araştırmada, Suriyeli sığınmacı kadınların aile içi şiddet türleri ve baş etme yöntemleri incelenmiştir. Araştırmada, kadınların farklı şiddet türlerine maruz kaldığı ve şiddetle başa çıkmak için sakinleştirme stratejileri kullandığı belirtilmiştir (Hassan, 2022).

2.15 Sosyal Destek

Sosyal destek, zor dönemler geçiren, stres ve kaygı düzeyinin yüksek olduğu dönemlerde bireylere çevresi tarafından sağlanan değer görme, ilgilenilme, saygı gösterme gibi davranışları içeren kavramdır (Varcier, 2019). Bu bağlamda sosyal desteği zihinsel, maddi ve duygusal açıdan ele almak mümkündür. Zihinsel destek; kişide var olan problemin çözülmesi amacıyla yardımcı olacak bilgidir. Yani bu durum kişiye zihinsel destek sağlayacak ve kendi benlik değerini ortaya çıkaracaktır. Maddi destek; bireye sorunun çözümü anında başkaları tarafından destek sağlanması beklenen somut yardımlardır. Duygusal destek ise; kişinin ihtiyacı olan güven, sevgi, bağlanma, aidiyet hissetme ve kendisine değer verildiğini hissetme durumudur (Ardahan, 2006). Sosyal destek yaşam doyumunun sağlanmasında, bireyin iyilik halinin güçlendirilmesinde ve sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir konumdadır (Utkan, 2019).

2.15.1 Algılanan Sosyal Destek

Sosyal destek sisteminin alınan sosyal destek ve algılanan sosyal destek olmak üzere iki türde açıklanabilmektedir (Yorulmaz ve Boyacıoğlu, 2020). Kişinin sosyal çevresinden aldığı desteğin bireysel algısı, algılanan sosyal destek olarak nitelendirilirken; alınan sosyal destek ise şiddet mağdurunun çevresi tarafından somut olarak destekleme davranışlarına yöneliktir. Kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş edebilmeleri noktasında sosyal destek sistemleri büyük önem taşımaktadır. Kadınlar kendilerini ve çocuklarını şiddetten koruma amaçlı başa çıkma mekanizmaları geliştirilmektedirler. Kişinin sorunların üstesinden gelebilmesinde ve çözüm yolu bulabilmesinde algılanan sosyal destek sistemlerinin pozitif bir rolü vardır (Yorulmaz

ve Boyacıoğlu, 2020). Yorulmaz ve Boyacıoğlu (2020) tarafından yapılmış olan araştırmanın sonuçlarında algılanan sosyal desteğin anksiyete ve düşük benlik saygısı açısından koruyucu bir işleve sahip olduğu görülmüştür. Özellikle algılanan sosyal destek, bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini artırarak stresle başa çıkma becerilerini geliştirmekte ve günlük yaşama uyumlarını sağlamaktadır (Kara ve Biçer, 2020).

2.15.2 Sosyal Desteğin Kaynakları

Özbesler (2001)'in yapmış olduğu çalışmada sosyal desteğin kaynaklarını formal ve informal destek kaynakları olarak belirtmiştir. Formal destek kaynakları bireye yardımcı olmaya çalışan resmî kurumlar, sivil toplum kuruluşları olarak tanımlanırken, informal destek kaynakları bireyin yakın çevresi olan aile, arkadaş, akraba, komşu gibi kaynaklardır. Şiddet mağduru kadın ilk önce ailesinden, arkadaşlarından kısaca çevresinden algılamış olduğu sosyal destek mekanizmaları daha sonra da resmi kurum ve kuruluşlardan almış olduğu desteğin sayesinde şiddetin yıkıcı etkilerini en az hasarla atlatarak toplumsal işlevselliğini devam ettirebilmektedir. Ceco (2018) tarafından yapılan çalışmada yakın çevresinden sosyal destek algılayan kadınların resmî kurumlara daha kolay başvurdukları görülmüştür.

2.15.3 Sosyal Destek ve Şiddet İlişkisi

Sosyal desteğin, partner şiddetine maruz kalan kadının ruh sağlığı durumunun araştırıldığı bir çalışmada, çalışmaya katılan kadınların yakın partner şiddetinden kaynaklanan travmatik sorunlar gösterdikleri ve bu sorunların çevre ile paylaşılması durumunda birey üzerindeki olumsuz etkisinin azaldığı görülmüştür (Coker ve diğerleri, 2002). Wright (2015) tarafından yapılan ve yakın partner şiddetine karşı sosyal desteği koruyucu bir faktör olarak belirten araştırmada ailesinden ve arkadaşlarından sosyal destek alan kadınların yakın partner şiddetine maruz kalma durumunda yaşadıkları ruh sağlığına sosyal desteğin olumlu etkisinin bulunduğu saptanmıştır.

Karakoç ve Faraji (2022) tarafından yapılan bir araştırmada ise algılanan sosyal destek ve ruh sağlığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, algılanan sosyal destek ile ruh sağlığı arasında tampon bir etki olduğu ve düşük düzeyde algılanan

sosyal desteğe sahip bireylerin ruhsal sorunlar geliştirme olasılığının arttığı belirtilmiştir.

2.16 Şiddet Mağduru Kadınlar ile Yapılan Çalışmalar

Alanyazına bakıldığında ülkemizde ve dünyada şiddet, şiddet mağduru kadınlar, şiddetin nedeninin ve sonucunun araştırıldığı benzer şekilde şiddet ile farklı değişkenler arasındaki ilişkinin saptanmaya çalışıldığı birçok çalışma mevcuttur. Alanyazında yer alan çalışmalar özellikle bu araştırma kapsamında yer alan şiddet mağduru kadınların sosyal destek algısı, baş etme stratejileri ve yaşam doyumu perspektifinde taranmıştır.

2.16.1 Ulusal Alanda Yapılan Çalışmalar

Erdoğan ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada şiddet mağduru kadınların baş etme yaklaşımları incelenmiştir. Konukevinde kalan 15 şiddet mağduru kadın ile yapılan çalışma sonucunda ise kadınların şiddet ile baş etme noktasında baş etme yaklaşımlarından; problem odaklı/davranışsal yöntemlerden en fazla yüzleşme, uzaklaşma ve aile desteğini, duygusal odaklı yöntemlerden ise sabır, boyun eğme/kaderciliği ve dini desteği kullandıkları görülmüştür.

Bınar (2011) tarafından çalışmada ise sığınmaevinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanarak 148 kadın ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, sığınmaevinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu; sığınmaevinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile umut düzeyleri arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Emirza ve Bilgili (2013) tarafından yapılan çalışmada, şiddete uğramış kadın konukevinde kalan kadınların yaşam doyumları ve sosyal destek algılarını değerlendirilmiştir. Çalışma, kadın konukevi hizmeti alan şiddet mağduru 84 kadın arasında yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise şiddete maruz kalan kadınların yaşam doyumu ve sosyal destek algılarının düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal desteğin artmasının yaşam doyumlarını da arttırdığı saptanmıştır.

Teker Ataş (2015) tarafından yapılan çalışmada; şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik nitel ve nicel değerlendirme yapılmıştır. Araştırma bulgularında ise fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma ile şiddetle başa çıkma yolları arasında anlamlı ilişki gözlenmiştir. “Namus” sebebiyle çıkan tartışmalar sonucunda şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların şiddetle başa çıkma tarzları, diğer nedensel atıflarda bulunan kadınlara göre anlamlı düzeyde farklı çıkmıştır. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olanların anlamlı düzeyde daha fazla kurumsal destek aradığı saptanmıştır.

Aydöner (2018) tarafından yapılan çalışmada kadınlarda şiddete maruz kalma durumu ile sosyal destek algısı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışma, hayatının herhangi bir döneminde fiziksel, cinsel veya sözel şiddete maruz kalmış 111 kadın ile yetişkin, okur-yazar olan ve hayatının herhangi bir döneminde herhangi bir şiddet türüne maruz kalmamış olan 119 kadın arasında yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise şiddete maruz kalan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sosyal destek algısı ile depresyon arasında negatif yönde ilişki olduğu bulunmuştur.

Sabit (2019) tarafından yapılan çalışmada; partneri tarafından şiddet görmüş kadınların, şiddet algısı, şiddete ilişkin tutumları ve kullandıkları baş etme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında 150 şiddet mağduru ile gerekli araştırmalar yapılmıştır. Araştırma sonuçlarında ise partneri tarafından şiddet görmüş kadınların, şiddet algıları ve kullandıkları baş etme yöntemleri arasında ilişkinin olduğu, partneri tarafından şiddet görmüş kadınların, şiddet algıları ve şiddet düzeyleri arasında ilişki olduğu, partneri tarafından şiddet görmüş kadınların, şiddet düzeyleri ve kullandıkları baş etme yöntemleri arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Özer (2019) tarafından yapılan çalışma şiddete maruz kalan kadınların bu süreci nasıl değerlendirdiklerini ve baş ettiklerini ortaya koymak amacıyla 19 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ise katılımların şiddetle baş etme konusunda; şiddetle başa çıkmanın en etkili yönteminin haklarını öğrenmek ve uygulamanın olduğu saptanmıştır.

Gümüş vd. (2020) yılında yapılan çalışma 150 kadın ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığını, kadınların maruz kaldığı şiddet

davranışlarını ve baş etme yöntemleri ile ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır. Sonuç olarak ise şiddete maruz kalan kadınlarla kalmayanların baş etme yöntemleri karşılaştırıldığında; fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddete maruz kalan kadınların kendine güvenli ve iyimser yaklaşımı daha düşük düzeyde kullandıkları belirlenmiştir. Fiziksel şiddete maruz kalan kadınlar sosyal destek aramayı daha düşük düzeyde kullanmaktadır. Duygusal şiddete maruz kalanların ise boyun eğici yaklaşımı daha yüksek düzeyde kullandıkları belirlenmiştir.

Uğur ve Kaya Kılıç (2021) tarafından çalışma flört ilişkisi içinde olan üniversite öğrencilerinin partnerlerinin şiddetine maruz kalma durumlarını, flört şiddetine yönelik yaklaşımlarını ve bu süreçteki sosyal destek kaynaklarını incelemek amaçlı 210 birey ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda ise flörtlerinin duygusal, fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalan üniversite öğrencilerinin yarısından fazlasının bu şiddetle başa çıkma sürecinde destek kaynağının bulunmadığı, çevrelerinden yardım/bilgi talep eden katılımcıların ise yakın aile üyeleri yerine arkadaşlarını tercih ettikleri saptanmıştır.

Avşar (2021) tarafından çalışmada ev içi şiddete uğrayan kadınlarda Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve bunun sosyal destek düzeyleri ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma örneklemini şiddete maruz kalmış 124 kadın ve şiddete maruz kalmamış 114 kadın oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ise şiddete maruz kalan katılımcıların travmatik stres belirtileri yaşadığı ve sosyal destekten yoksun olduğu saptanmıştır.

Bu bağlamda literatürde yer alan ve ülkemizde gerçekleştirilmiş olan bu çalışmalarda şiddet mağduru kadınların; yaşadıkları şiddete dair birçok farklı yaklaşım sergiledikleri, şiddetle başa çıkma noktasında algıladıkları sosyal desteğin ve sosyal desteğinde yaşam doyumları üzerinde etkisinin olduğu görülmektedir. Çalışma bulgularından hareketle şiddete maruz kalan kadınlar içerisinde sosyal destek algısına sahip olanların yaşam doyumları ve psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

2.16.2 Uluslararası Alanda Yapılan Çalışmalar

Cinsel şiddet mağdurlarının başa çıkma stratejileri, sosyal destek ve psikolojik işlevleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amaçlı Kruger (2016) tarafından 50 kadın ile yapılan çalışma sonuçlarında; başa çıkma stratejileri ile şiddet mağdurlarının psikolojik işlevleri arasında pozitif bir ilişki olduğu; algılanan sosyal destek ile

şiddetin psikolojik işleyişi arasında pozitif bir ilişki olduğu; algılanan sosyal destek ile şiddet mağdurlarının spesifik başa çıkma stratejileri arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür.

Jadav ve Sumera (2016) tarafından kentsel ve kırsal alanda yaşayan şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmada kentsel alanda yaşayan kadınların kırsaldaki kadınlara oranda yaşam memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu, resmi kurumlara ulaşabilen kadınların ve ayrıca düşük eğitilmiş kadınların yaşam doyumlarının yüksek olduğu saptanmıştır.

Johansen vd. (2022) tarafından çalışmada, fiziksel şiddet mağdurlarının travma sonrası stres bozuklukları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgulara bakıldığında ise sosyal destek algısının yüksek olmasının TSSB semptomlarının gelişmesine karşı koruma sağladığı; sosyal destek algısının azalmasının ise TSSB semptomlarının gelişme riskini artırdığı sonucuna varılmıştır.

Perez vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada; şiddet mağduru kadınların baş etme stratejileri ve sosyal destek algılarını incelenmiştir. Araştırma bulgularında, kadınların şiddet ile baş etme noktasında çoğunukla kaçınmayı kullandıkları ve şiddet mağduru kadınların aile ile sosyal çevrelerinden aldıkları sosyal desteğin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şiddet mağduru kadınların psikolojik etkilerini, baş etme stratejilerini ve sosyal destek yapılarını araştırdığı Ramashia (2010) tarafından yapılan çalışmada, kadınların çevrelerinden sosyal destek alma potansiyellerinin fazla olduğunu ve açma-kaçınma başa çıkma stratejilerinin kullanımında, problem çözme stratejisi gibi diğer birçok başa çıkma stratejisinin kullanımına kıyasla anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Uluslararası yapılan çalışma bulgularından hareketle; şiddet mağduru kadınların sosyal destek algılarının zayıf olduğu, algılanan sosyal desteğin fazla olmasının şiddetin travmatik bulgularını azattığı ve kadınların baş etme mekanizmalarını olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür.

3. YÖNTEM

3.1 Örneklem

Çalışmanın örneklemini şiddete maruz kalmış ve 18-60 yaş aralığında bulunan 106 yetişkin kadın oluşturmuştur. Katılımcılara ulaşılmasında amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada; şiddet maruz kaldığını ifade eden kadınlar ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan gerekli yazılı izinler alınarak Bolu Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine başvuran katılımcılar arasından araştırmaya katılmaya gönüllü bireylerden öncelikle demografik bilgiler olan yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir durumu, yaşadığı yer, çocuk durumu, herhangi bir engel ya da hastalığının olma durumu, mevcut durumda kiminle yaşadığı, sonrasında ise ölçeklerde yer alan algılanan sosyal desteğe, strestle baş etme yöntemlerine ve yaşam doyumuna ilişkin sorulara cevaplar alınarak veriler toplanmıştır.

3.2 Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Tablo 1'de araştırmaya katılan şiddet mağduru kadınların demografik özelliklerine göre frekans dağılımları, yüzdelikleri ve standart sapmaları verilmiştir. Kadınların %36,8'i evli olduğunu, %55,7'si lisans mezunu olduğunu, %67,9'u orta gelir düzeyine sahip olduğunu, %70,8'i İl'de yaşadığını, %70,8'i çocuğunun bulunmadığını, %92,5'i herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumunun bulunmadığını ve %63,2'si ise aileleri ile birlikte yaşadığını bildirmişlerdir.

Tablo 1: Kadınların demografik özelliklerine göre yüzdelikleri ve standart sapmaları:

Değişken	Kategori	N	%	Ss
Medeni durum	Evli	39	36,8	,547
	Bekar	63	59,4	
	Boşanmış	4	3,8	
Eğitim durumu	Okur Yazar	2	1,9	,877
	İlköğretim	6	5,7	
	Lise	8	7,5	

	Lisans	59	55,7	
	Lisans Üstü	31	29,2	
Gelir düzeyi	Düşük	26	24,5	
	Orta	72	67,9	,543
	Yüksek	8	7,5	
Yaşamın geçirildiği yer	Kasaba	2	1,9	
	Köy	6	5,7	
	İl	75	70,8	,896
	Büyükşehir	4	3,8	
	İlçe	19	17,9	
Çocuk durumu	Evet	31	29,2	,457
	Hayır	75	70,8	
Hastalık ya da engel durumu	Evet	8	7,5	,265
	Hayır	98	92,5	
Birlikte yaşanılan kişi	Aile	68	64,2	
	Tek Başına	19	17,9	
	Arkadaş	5	4,7	1,083
	Partner	13	12,3	
	Diğer	1	9	

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için; Kişisel Bilgi Formu, Stresle Başa Çıkma Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada sözü edilen ölçeklerin kullanımına yönelik onay ve

kullanılan ölçek, ölçeği geliştiren yazarlardan e-posta yoluyla talep edilmiş ve ölçeği kullanma onayı alınmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formunda örneklemin kişisel ve demografik özelliklerini belirlemeye yönelik yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi sorular yer almaktadır.

3.3.2 Stresle Başa Çıkma Ölçeği

Stresle Başa Çıkma Ölçeği, Türküm (2002) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 3 alt boyut ve 23 maddeden oluşur. Alt boyutları; Sosyal Destek Arama (8 madde), Soruna Yönelme (7 madde), Sorunla Uğraşmaktan Kaçınma (8 madde). 5'li Likert türündedir. (1= Hiç uygun değil- 5= Tamamen uygun). Her bir alt ölçekten alınan puan bireyin stresle başa çıkma yöntemleri hakkında fikir oluşturmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları 0.65 ile 0.85 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam puanının iç tutarlılık katsayısı 0.78 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayılarının, 0.34 ile 0.61 arasında değiştiği görülmüştür. Tüm ölçek için Cronbach Alfa değerinin 0,81, kaçınma boyutu için 0,75, problem odaklı başa çıkma boyutu için 0,66 ve sosyal destek odaklı başa çıkma için 0,87 olduğu saptanmıştır.

3.3.3 Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Zimet ve diğerleri (1988) tarafından geliştirilmiştir. 12 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Aileden algılanan sosyal destek alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır (3, 4, 8 ve 11. maddeler). Arkadaştan algılanan sosyal destek alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır (6, 7, 9 ve 12. maddeler). Özel Kişiden algılanan sosyal destek alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır (1, 2, 5, ve 10. maddeler). Cronbach Alfa değerinin tüm ölçek için 0,86, aile desteği boyutu için 0,84, arkadaş desteği boyutu için 0,84 ve özel insan boyutu için 0,89 olduğu saptanmıştır.

3.3.4 Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyumu Ölçeği Köker (1991) tarafından geliştirilmiştir. Kişilerin yaşamlarında deneyimledikleri doyumu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir.

Ölçek, Likert tipi yedi dereceli (1: kesinlikle katılmıyorum – 7: Kesinlikle katılıyorum) beş maddeden oluşmaktadır. Yaşam doyumu ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 5'tir. Ölçekten alınan puanın düşük olması yaşam doyumunun düşük olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Cronbach Alfa değerinin ise tüm ölçek için 0,91 olduğu saptanmıştır.

3.4 İstatistiksel Analiz

Verilerin analizinde betimsel istatistikler kapsamında değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin hesaplanmasında ve hipotezlerin cevaplanmasında tek yönlü varyans analizi (Anova) ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce çalışmada yer alan değişkenlerin dağılımları incelenmiş ve bu değişkenlerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Araştırmada yer alan kayıp veriler için herhangi bir kayıp veri atama yöntemi kullanılmayarak, analiz sırasında kayıp veriler çıkarılarak analize devam edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 26 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır.

4. BULGULAR

Bulgular bölümünde şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının ve şiddetle başa çıkma yöntemlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisinin değerlendirilmesine ilişkin araştırma bulguları sırasıyla sunulacaktır.

4.1 Ölçekler ve Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Tablo 2: Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ve alt boyutlarının betimsel istatistikleri:

	N	$\bar{X}$	Ss.
Ç.B.A.S.D.Ö	106	4,75	1,544
Aile	106	5,18	1,683
Arkadaş	106	4,91	1,794
Özel bir insan	106	4,15	2,236

Tablo 2’de görüldüğü üzere, çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği ortalaması 4,75 (ss=1,54)’tir. Aile alt boyutunun ortalaması 5,18 (ss=1,68)’dir. Arkadaş alt boyutunun ortalaması 4,91 (ss=1,79)’dir. Özel bir insan alt boyutunun ortalaması ise 4,15 (ss=2,23)’tir. Bu veriler, katılımcıların genel sosyal destek düzeyinin ortalama seviyede olduğunu gösterirken, aile desteği ve arkadaş desteği alt boyutlarında daha yüksek algılamaların olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, özel bir insan alt boyutunda algılanan destek düzeyinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3: Stresle başa çıkma ölçeği ve alt boyutlarının betimsel istatistikleri:

	N	$\bar{X}$	Ss.
Stresle başa çıkma ölçeği	106	3,52	0,601
Kaçınma	106	3,24	0,788
Problem odaklı	106	3,90	0,773
Sosyal destek	106	3,42	0,912

Tablo 3’te sunulan stresle başa çıkma ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistiklere göre, katılımcıların stresle başa çıkma stratejileri incelenmiştir. Tablo 3’te görüldüğü üzere, stresle başa çıkma ölçeği ortalaması 3,52 (ss=0,6)’dir. Kaçınma alt boyutunun ortalaması 3,24 (ss=0,78)’tür. Problem odaklı başa çıkma alt boyutunun

ortalaması 3,90 (ss=0,77)'dır. Sosyal destek odaklı başa çıkma alt boyutunun ortaması ise 3,42 (ss=0,91)'dir. Bu verilere dayanarak, katılımcıların stresle başa çıkma konusunda genel olarak orta seviyede bir başarı sergiledikleri görülmektedir. Problem odaklı başa çıkma stratejileri, diğer alt boyutlara kıyasla biraz daha yüksek bir ortalama değere sahiptir.

Tablo 4: Yaşam doyumu ölçeğinin betimsel istatistikleri:

	N	$\bar{X}$	Ss.
Yaşam doyumu ölçeği	106	3,84	1,502

Tablo 4'te görüldüğü üzere, yaşam doyumu ölçeği ortalaması 3,84 (ss=1,50)'tür.

4.2 Bağımlı ve Bağımsız Değişkene İlişkin Anova Analizi

Tablo 5'de şiddet mağduru kadınların gelir düzeylerine göre yaşam doyumları arasında fark olup olmadığını incelemek amacıyla tek faktörlü anova analizi yapılmıştır. Oluşturulan analizin bulguları tablolastırılarak incelenmiştir.

Tablo 5: Gelir düzeyine göre yaşam doyumuna ilişkin ANOVA sonucu:

Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli fark
Gruplar arası	17,829	2	8,914	4,192	,018	Yüksek>Düşük
Gruplar içi	219,035	103	2,127			
Toplam	236,864	105				

Tablo 5’te gruplar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(2,103) = 4,192$; $p<05$]. Yapılan Post-hoc testi sonuçlarında anlamlı farkın gelir durumunun yüksek ve düşük düzeyleri arasında olduğu ve gelir düzeyi yüksek olanların yaşam doyumu puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,93$) gelir düzeyi düşük olanların puan ortalamasından ($\bar{X}=3,28$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6’da ise şiddet mağduru kadınların eğitim düzeylerine göre baş etme stratejileri geliştirmeleri arasında fark olup olmadığını incelemek amacıyla tek faktörlü anova analizi yapılmıştır. Oluşturulan analizin bulguları tablolastırılarak incelenmiştir.

Tablo 6: Eğitim düzeyine göre baş etme mekanizması geliştirilmesine ilişkin ANOVA sonucu:

Varyans Kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar arası	6,507	4	1,627	5,237	,001	Lisansüstü>Okuryazar
Gruplar içi	31,370	101	,311			
Toplam	37,877	105				

Tablo 6’da gruplar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(4,101) = 5,237$; $p<05$]. Yapılan Post-hoc testi sonuçlarında anlamlı farkın eğitim durumunun okuryazar ve lisansüstü düzeyleri arasında olduğu, eğitim düzeyi yüksek ve lisansüstü olanların baş etme mekanizmaları geliştirme puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,64$) eğitim düzeyi okuryazar olanların puan ortalamasından ($\bar{X}=2,35$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek olduğu bulunmuştur.

4.3 Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Tablo 7 ve Tablo 8’de bağımlı değişkenin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisinin yordanması amacıyla yürütülen ve Enter yöntemi seçilerek yapılan çoklu regresyon analizinde bağımlı değişkene ve bağımsız değişkenlere ait ölçek ortalamaları eklenmiş ve oluşturulan analizin bulguları tablolastırılarak incelenmiştir.

Tablo 7’ye bakıldığında bağımlı değişkenin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yürütülen çoklu regresyon analizinde, bağımlı

değişken, sosyal destek; bağımsız değişkenler ise stresle başa çıkma ölçeği alt boyutları olan kaçınma, problem odaklı başa çıkma ve sosyal destek odaklı başa çıkmadır.

Tablo 7: Baş etme stratejilerinin sosyal desteği yordayıcılığına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları:

Değişken	B	Std.Hat	B	T	p	İkili r	Kısmi R
Sabit	2,318	,829		2,795	,006		
Kaçınma	,227	,222	,116	1,025	,308	,081	,61
Problem Odaklı	-,197	,234	-,098	-,840	,403	,084	-,083
Sosyal Destek	,720	,160	,425	4,513	,000	,406	,408
R=0,417	R ² =,174						
F(7,142)	p<,05						

Tablo 7 incelendiğinde; kaçınma, problem odaklı başa çıkma ve sosyal destek odaklı başa çıkma stratejilerinin algılanan sosyal desteği anlamlı düzeyde yordamaktadır ($r=.417$; $R^2=.174$; $p<0.05$). Kaçınma, problem odaklı başa çıkma ve sosyal destek odaklı başa çıkma; algılanan sosyal destekteki toplam varyansın %17.4'ünü açıklamaktadır. Sosyal desteğin yordama gücünün ($\beta=.425$), kaçınma ($\beta=.116$) ve problem odaklı ($\beta=-.098$) yordama güçlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal destek odaklı başa çıkmanın ($p=.000$; $p<0.05$), algılanan sosyal desteği anlamlı olarak yordarken, kaçınma ($p=.308$; $p>0.05$), ve problem odaklı başa çıkmanın ($p=.403$; $p>0.05$), algılanan sosyal desteği anlamlı düzeyde yordamadığı görülmektedir. Ayrıca problem odaklı başa çıkma, algılanan sosyal desteği olumsuz yönde yordamaktadır ($B=-.197$).

Tablo 8'e bakıldığında ise bağımlı değişkenin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yürütülen çoklu regresyon analizinde, bağımlı

değişken, sosyal destek; bağımsız değişkenler ise stresle baş etme ve yaşam doyumdur.

Tablo 8: Baş etme stratejileri geliştirme ve yaşam doyumunun sosyal desteği yordayıcılığına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları:

Değişken	B	Std.Hat a	β	T	p	İkili R	Kısmi R
Sabit	2,102	,845		2,489	,014		
Baş Etme	,435	,249	,169	1,748	,084	,262	,170
Yaşam Doyumu	,290	,100	,282	2,909	,004*	,337	,266
R=0,373 F(8,342)	R ² =,139 *p<,05						

Tablo 8 incelendiğinde; Baş etme ve yaşam doyumu algılanan sosyal desteği .139 düzeyinde yordamaktadır. Toplam varyansın %13.9'unu açıklamaktadır. Yaşam doyumunun yordama gücünün ($\beta=.282$), baş etme yordama gücünden ($\beta=.169$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaşam doyumunun sosyal desteği anlamlı ve pozitif düzeyde yordadığı ($p<0.05$) görülürken, baş etme ve algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 9'a bakıldığında ise bağımlı değişkenin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yürütülen çoklu regresyon analizinde, bağımlı değişken, yaşam doyumu; bağımsız değişkenler ise stresle baş etme ve sosyal destektir.

Tablo 9: Baş etme mekanizmaları geliştirme ve sosyal destek algısının yaşam doyumunu yordayıcılığına ilişkin regresyon analizi sonuçları:

Değişken	B	Std.Hat	B	T	P	İkili	Kısmi
		a				r	R
Sabit	,310	,827		,375	,709		
Baş Etme	,638	,232	,259	2,795	,006	,330	,265
Sosyal Destek	,262	,090	,270	2,909	,004	,337	,276
R=0,427	R ² =0,176						
F(11,026)	p<,05						

Tablo 9 incelendiğinde; baş etme ve sosyal destek yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordamaktadır ($r=,427$; $R^2=0,176$; $p<0,05$). Baş etme ve sosyal destek, yaşam doyumundaki toplam varyansın % 17,6'sını açıklamaktadır. Sosyal desteğin yordama gücünün ($\beta=,270$), baş etme yordama gücünden ($\beta=,259$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Baş etme ($p=,006$; $p<0,05$), ve sosyal destek ($p=,005$; $p<0,05$) yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordamaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal desteğin stresle baş etme yöntemleri ve yaşam doyumları üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Bu araştırma kapsamında şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek sistemleri, başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumlarının anlaşılması, kadına yönelik şiddetin nedenleri ve bu şiddeti önlemede aynı şekilde şiddet mağduru kadınlarla

alışan uzmanlara destekleyici nitelikte olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda 106 şiddet mağduru kadının algıladıkları sosyal destek mekanizmaları, baş etme yöntemleri ve yaşam doyumları araştırılarak aralarındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma bulgularını özetlemek gerekirse; şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmaları ve geliştirmiş oldukları baş etme statejilerinin yaşam doyumlarını olumlu yönde etkilediği anlaşılmıştır. Bu bağlamda şiddete maruz kalan kadınların sosyal destek sistemleri ne kadar fazla ise öznel iyi oluş halleri ve yaşam doyumlarının fazla olduğunu, aynı şekilde şiddet mağduru kadınların yaşadığı şiddete dair baş etme mekanizmaları geliştirmesinin kadının yaşam doyumunu arttığını söylemek mümkündür. Ayrıca şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının fazla ya da az olmasında gelir düzeylerinin etkili olduğu, şiddete dair baş etme mekanizmaları geliştirmelerinde ise eğitim seviyelerinin yüksek olmasının etkili olduğu görülmüştür. Ancak sosyal desteğin, şiddetle baş etme stratejileri geliştirme üzerindeki etkisine ilişkin analiz sonucu incelendiğinde ise Stresle Başa ıkma leği alt boyutları olan kaçınma ve problem odaklı başa çıkma ile sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Bununla birlikte sosyal desteğin şiddetle baş etme stratejileri geliştirme ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisine bakıldığında yaşam doyumunu ile sosyal destek arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmanın rneklemine dahil edilen kadınların demografik bilgilerine bakıldığında; şiddete maruz kalan kadınların yarısından fazlasının niversite mezunu olduğu görülmüştür. Bu durum, eğitim seviyesi yüksek kadınların da şiddete maruz kalabileceğini göstermektedir (zkan ve Yılmaz, 2022). Yani, kadınların eğitim seviyesinin artması veya azalması, şiddete maruz kalma olasılığını doğrudan etkilememektedir. Bununla birlikte, katılımcıların büyük çoğunluğunun orta gelir düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Alanyazında yapılan önceki çalışmalar incelendiğinde, genellikle eğitim ve ekonomik olarak daha düşük seviyedeki kadınların, daha yüksek oranda şiddete maruz kaldıkları yönünde bulgulara rastlanmaktadır (Yaman Efe ve Ayaz, 2010). Yaman Efe ve Ayaz'ın (2010) alışması da bu bulguları destekler niteliktedir. Ancak, bu araştırmanın sonuçları, kadınların ekonomik durumu ve eğitim düzeyi arasında şiddete maruz kalma durumunu etkileyen doğrudan bir bağlantının olmadığını göstermektedir. Bu bulgular, kadınların şiddete maruz kalma deneyimlerinin çok boyutlu ve karmaşık olduğunu ve sadece ekonomik

veya eğitimsel faktörlerle sınırlı olmadığını ortaya koymaktadır (Kara ve Eren, 2019). Şiddetin nedenleri ve dinamikleri, bireysel, toplumsal ve kültürel faktörlerin birleşimiyle anlaşılabilir (Güneş ve Akın, 2018). Dolayısıyla, bu konuda yapılacak araştırmaların çok boyutluluğunun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

H1 Hipotezine İlişkin Tartışma:

Bu araştırma kapsamında oluşturulan hipotezlere bakıldığında ise ilk hipotez şiddet mağduru kadınların yaşam doyumu ölçeği puanları, gelir düzeylerini en az iki kategorisinde anlamlı olarak farklılaşmasıdır. Bu bağlamda araştırma bulgularına bakıldığında, gelir düzeyi yüksek olan kadınların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Yani şiddet mağduru kadınların yüksek bir gelir seviyesine sahip olması, gelir düzeyi düşük olan kadınlara oranla yaşam doyumlarını pozitif yönde etkilemektedir. İyi bir gelir düzeyine ve yüksek statüye sahip olma bireylerin kendileri üzerinde öz yeterlilik ve benlik saygısı geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu durum sonucunda da bireylerin iyi oluş düzeylerine pozitif yönde etki sağlayarak yaşam doyumlarını arttırdığını söylemek mümkündür (Sırım, 2021). Ayrıca yüksek bir gelire sahip bireylerin kariyerlerinde doyuma ulaşmaları sonucu yaşam doyumlarının da bu oranda arttığı belirtilmektedir (Baran, 2022). Bu bağlamda Tuzgöl ve Dost (2006) tarafından yapılan çalışmada gelir düzeyi ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bulut (2023) tarafından cinsel doyum ve yaşam doyumu ile flört şiddeti arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada ise gelir düzeyi ile yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. Çirkin ve Göksel (2016) tarafından yapılan çalışmada, bireylerin eğitim seviyelerinin artması ve bu durum sonucunda gelir düzeylerinde yükselmenin kişilerin, öznel iyi oluşlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Blanchflower ve Oswald (2004) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitim seviyesindeki artışın gelir düzeyini etkilediği ve gelir seviyesindeki artışın kişinin yaşamında duyduğu memnuniyet ve doyumu aynı oranda arttırdığı saptanmıştır.

H2 Hipotezine İlişkin Tartışma:

Şiddet mağduru kadınların stresle başa çıkma mekanizmaları geliştirme ve eğitim düzeylerine ilişkin araştırma bulgusuna bakıldığında ise; eğitim düzeyi yüksek olan kadınların baş etme stratejilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yani şiddet mağduru kadınların eğitim seviyelerinin yüksek olması, eğitim seviyesi düşük

kadınlara oranla baş etme mekanizmalarını pozitif yönde etkilemektedir. Bu bulgu kapsamında alan yazına bakıldığında; Erdem (2015) tarafından yapılan çalışmada bireylerin eğitim seviyeleri azaldıkça öz güvenlerinde yetersizlik olmakta ve daha çok boyun eğici bir tutum sergiledikleri saptanmıştır. Bu durum bireylerin karşılaştıkları sorunlarla yetersiz bir başa çıkma stratejileri geliştirmelerine yol açmaktadır. Çökelez (2023) tarafından şiddet mağduru kadınlar ile yapılan araştırmada ise eğitim seviyesi yüksek kadınların şiddetle başa çıkma tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kadınların eğitim seviyelerinin artması yaşadıkları şiddetle nasıl baş edecekleri konusunda daha çok bilgiye ve kaynağa ulaşmalarını sağlamaktadır.

H3 Hipotezine İlişkin Tartışma:

Araştırma hipotezlerinden bir diğeri; şiddet mağduru kadınların sosyal destek algılarının, baş etme mekanizmaları geliştirme ve yaşam doyumu üzerinde etkisinin olduğudur. Bu bağlamda öncelikle bulgulara sosyal destek çerçevesinden bakıldığında sosyal destek, bireylerin zorluklarla başa çıkma yeteneklerini etkileyen önemli bir faktördür. Yapılan analizler sosyal desteğin, şiddet mağduru kadınların kaçınma ve problem odaklı başa çıkma gibi baş etme stratejileri alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Bu sonuç, sosyal destek algısının bu tür başa çıkma yöntemlerinde doğrudan bir etken olmadığını ortaya koymaktadır (Yıldırım ve Özkan, 2018). Bununla birlikte, sosyal destek ile başa çıkma ölçeğinin bir başka alt boyutu olan sosyal destek arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu, sorunlarla baş etmede sosyal destek sistemlerinin güçlü olmasının önemini vurgular (Karaaslan ve Yılmaz, 2019). Bınar'ın (2011) yaptığı araştırma, sığınma evlerinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, algılanan sosyal destek ile başa çıkma tarzları arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir (Bınar, 2011). Cohen, Gottlieb ve Underwood'un (2001) çalışması, çevreden alınan sosyal desteğin bireylerin kendilerini daha güçlü ve güvende hissetmelerine yardımcı olduğunu, bu sayede stres faktörleriyle daha etkili bir şekilde başa çıkabildiklerini ortaya koymuştur. Meler'in (2022) çalışması, üriner inkontinans problemi yaşayan kadınların algıladıkları sosyal destek düzeyi ile bu problemle baş etme kapasiteleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, sosyal desteğe sahip bireylerin yaşadıkları problemle baş etme kapasitelerinin daha gelişmiş olduğunu bulmuştur (Meler, 2022). Bu bulgular, sosyal desteğin stres ve zorluklarla baş etme süreçlerinde kritik bir rol oynadığını ve sosyal

desteğin çeşitli şekillerde bireylerin psikolojik dayanıklılığını artırabileceğini göstermektedir. Sosyal destek sistemlerinin güçlenmesi, özellikle zor yaşam koşulları ve stresli durumlarla baş etmekte olan bireyler için önemlidir. Bu yüzden, sosyal destek sistemlerinin geliştirilmesi ve destekleyici toplumsal yapıların oluşturulması, bireylerin psikolojik ve duygusal sağlığını korumak için hayati öneme sahiptir (Demir ve Aydın, 2020). Hipoteze ve araştırma bulgularına sosyal destek ve yaşam doyumu perspektifinde bakıldığında ise sosyal destek ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Alanyazı taranıldığında şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek ve yaşam doyumu araştıran çok fazla kaynağa ulaşılamamıştır. Polatçı (2015) tarafından yapılan bir çalışmada ise sosyal destek ve yaşam doyumu arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Toprak (2018)'in ise yapmış olduğu bir başka çalışmada her ne kadar şiddet mağduriyeti olmasa zihinsel engeli bulunan ve üstün yetenekli çocukları olan ebeveynlerin sosyal destek ve yaşam doyumlarına ilişkin araştırma sonuçlarına göre ailelerde sosyal desteğin artması yaşam doyumları ile doğru orantılı olduğu sonucuna varılmıştır.

H4 Hipotezine İlişkin Tartışma:

Bu çalışmanın bir diğer hipotezi ise şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının baş etme stratejileri ve algıladıkları sosyal destek üzerinde etkisinin olduğudur. Yani şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının fazla ya da az olması, kadınların yaşadıkları şiddetle baş etme ve sosyal destek algılarını negatif yönde ya da pozitif yönde etkileme durumu incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında ise şiddet mağduru kadınların yaşam doyumlarının başa çıkma ve sosyal destek algıları üzerinde etkisinin olduğu ve bu etkinin pozitif yönlü olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda yaşam doyumu yüksek olan kadınların yaşadıkları şiddete dair baş etme mekanizmalarının ve algıladıkları sosyal desteğin yaşam doyumu düşük olan kadınlara oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Yani kadınların yaşam doyumları arttıkça şiddetle baş etme mekanizmaları geliştirme ve sosyal destek algılarının arttığını söylemek mümkündür. Bulgular ışığında alanyazı taranıldığında şiddet mağduru bireyler ile baş etme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir kaynağa ulaşılamamıştır. Yiğit (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ise çevik kuvvet görevlilerinin benlik saygıları ile yaşam doyumu ve stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. 202 kişinin katılım sağladığı çalışma bulgularına göre stresle başa çıkma ölçeği alt boyutları olan aktif planlama ve dış yardım arama ile

yaşam doyumu arasında pozitif bir ilişki saptanırken diğer stresle başa çıkma alt boyutları ile anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu sonuca göre stres ile baş etmede problem çözmek için aktif plan yapan ve çevreden dış yardım arayan bireylerin yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Genel olarak bakıldığında ise yaşam doyumuna sahip bireyler kendileri ve çevreleri ile daha rahat ve mutlu ilişkiler kurabilmelerinden dolayı hayatlarında karşılaştıkları sorunlar karşısında daha kolay baş etme mekanizması geliştirebilirler. Clark (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, başarı ve mutluluk ile stresin birbirleri ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Yaşam doyumu ve stres değerlendirmesi'ne ilişkin Sahranç (2007) tarafından yapılan çalışmada, iki değişken arasında olumlu bir ilişki saptanmıştır. Yaşam doyumları fazla olan kadınların sosyal destek algısının daha yüksek olduğu bulgusundan hareketle alan yazında yaşam doyumu ve sosyal desteğe ilişkin çalışmalara bakıldığında; Emirza ve Bilgili (2023) tarafından yapılan şiddete uğrayan ve kadın konukevinde kalmakta olan 84 kadın ile yapılan araştırmada; kadınların büyük çoğunluğu yaşam doyumlarından memnuniyet duymadıklarını belirtmiştir. Algıladıkları sosyal desteğe bakıldığında ise çoğunluğunun hayatında sosyal destek sistemlerinde yer alan aile, arkadaş ve özel bir insan açısından yeterli desteğe sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Bu duruma ek olarak şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek ile yaşam doyumları arasında az da olsa pozitif bir ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Bu çalışmada yer alan sonuçlara göre şiddet mağduru kadınların sosyal desteğin alt boyutları olan aile, arkadaş ve özel bir insandan aldıkları desteğin mağduriyet durumları olsa da yaşam doyumlarını olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür. Altıparmak (2009) tarafından çalışmada, huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin algıladıkları sosyal destek ve yaşam doyumu düzeylerini ve sosyal destek ile yaşam doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma bulgularında ise yaşam doyumları yüksek olan yaşlıların algıladıkları sosyal destek sistemlerinin de paralel şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Bu yönlerle yapılan çalışma alanda bulunan diğer çalışmalar ile tutarlı bulgular göstermektedir.

Tüm bu bulguların yorumlanmasında çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Şiddet mağduru kadınlar yaşadıkları şiddetin etkisiyle anlık travmalar ya da travma sonrası stres bozukluğu gibi bir takım psikiyatrik sorunlar ve yaşadıkları şiddet neticesinde vücutlarında fiziksel yaralanmalar olabileceği için veri toplama sürecine beklenen bir şekilde katılım sağlayamamaları çalışmanın

sınırlılığdır. Veri toplama sürecinde ise demografik bilgilerde şiddete dair yer alan soruların ASHB tarafından izin verilmemesi sonucu çalışmadan çıkarılması durumundan dolayı şiddet mağduru kadınların ne kadar süredir şiddete maruz kaldıkları, şiddet uygulayan kişinin mağdura yakınlığı ya da kadınların maruz kaldıkları şiddet türünün bilinmemesi yapılan araştırmada şiddetin kadın üzerinde yarattığı etkilerin ve bu etkilerin sosyal destek, başa çıkma ve yaşam doyumu açısından derinlemesine incelenmesinin önüne geçmiştir.

Bir diğer sınırlılık ise verilerin toplandığı ASHB'ye bağlı ŞÖNİM'lerde şiddet mağduru kadınlara ilk etapta daha çabuk ulaşma ve hizmet sunma amaçlı olarak öncelikle telefon üzerinden iletişim kurulmasıdır. Telefon hattı üzerinden şiddet mağduru kadınlar ile anket çalışması yapılamamış, ilgili kurumdan hizmet almaya gelen kadınlar ile yüz yüze gelerek anket verileri toplanabilmiştir. Ayrıca şiddete maruz kaldığı beyan eden kadınlara kıyasla şiddete uğradığını gizleyen birçok kadın da bulunmaktadır. Bu durum şiddet mağduru kadınların sayıca fazla olmasına rağmen bir kısmına ulaşabilmemize sebep olmuştur. Bu nedenle veri toplama sürecine beklenen ve istenilen sayıdan daha az şiddet mağduru kadın dahil olmuştur. Çalışma bulgularının değerlendirilmesinde bu durumların dikkate alınması önemlidir.

Tüm bu sınırlılıklara rağmen yapılan araştırmada şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının ve başa çıkma yöntemlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisi incelenmiş; şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmaları ve geliştirmiş oldukları baş etme stratejilerinin yaşam doyumlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar sunulmakta ve daha sonraki çalışmalara yönelik önerilere yer verilmektedir.

6.1 Sonuç

Şiddet, ülkemizde ve tüm dünyada insan hayatını olumsuz yönde etkileyen bir olgudur. Özellikle kadına yönelik gerçekleşen şiddet günümüzde yer alan büyük sorunlardan biridir. Maruz kalınan şiddet sonucu kadınlarda fiziksel sorunlar oluşmasının beraberinde kadınların sosyo-psikolojik açıdan da sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Yaşanılan şiddetin beraberinde getirmiş olduğu sosyal ve psikolojik durumların anlaşılmasına çalışılması, şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek sistemleri, baş etme mekanizmaları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin saptanması; yapılan bu çalışmada kadına yönelik şiddetin anlamlandırılması ve yaşanılan şiddetin bireyler üzerindeki etkilerinin ortaya konmasında önemli bir neden olmuştur. Bu çalışmada ulaşılmak istenilen ana hedef ise kadınların maruz kaldıkları şiddetten kaynaklı algıladıkları sosyal destek ile baş etme mekanizmaları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi analiz edip şiddetin bireyler üzerindeki etkilerini ortaya koyarak, bu alandaki çalışan profesyonellere rehberlik etmek ve ayrıca şiddet mağduru kadınlar ile yapılacak olan sosyal hizmet uygulamalarına yönelik yol haritası oluşturarak bu alanda görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının mağdurlara yönelik planlı müdahale sürecinde destekleyici katkıda bulunmaktır.

Bu amaç bağlamında yapılan araştırma bulgularından hareketle sonuç olarak; şiddet mağduru kadınların algıladıkları sosyal destek sistemleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişki saptanarak sosyal destek algısı yüksek olan kadınların yaşam doyumlarının fazla olduğu aynı şekilde şiddet mağduru kadınların yaşadığı şiddete dair baş etme mekanizmaları geliştirmesinin kadının yaşam doyumunu arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2 Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, konuya ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik;

-Araştırmamızın örnekleminin sınırlı olmasından kaynaklı çalışmada var olan değişkenlerin daha geniş örneklemelerle çalışılması,

-Şiddet mağduru kadınların çevrelerinden ya da kamusal alandan algıladıkları sosyal destek sistemlerinin güçlendirilerek yaşam doyumlarına pozitif yönde etki

etmesi için şiddet mağduru yada şiddete maruz kalma riskleri bulunan kadınlara yönelik eğitim proglamları düzenlenmesi,

-Kadınların şiddetle baş edebilecek konuma gelmeleri için uygun olan başa çıkma stratejilerinin saptanarak bu doğrultuda kadınların güçlendirilmesi amaçlı sosyal politika geliştirilmesi,

-Şiddet mağduru kadınlar ile çalışan başta sosyal hizmet uzmanları olmak üzere diğer ruh sağlığı profesyonellerinin; mağdur kadınların gereksinimlerinin anlaşılması ve sosyal destek ile yaşam doyumlarının artırılması noktasında destek vermesi,

-Şiddet mağduru kadınların sosyal destek algısının artırılmasının yaşam doyumlarına ve baş etme mekanizmalarına olumlu yönde etkisi olduğu bulgusundan hareketle ekolojik sistem kuramı perspektifinde kadınların; mikro, makro, mezzo sistemleri içerisinde yer alan kişilerin kadınlara şiddet konusunda ne ölçüde destek verebildiği belirlenerek çevresi içinde birey görüşü ile ele alınması,

-Şiddet nedeniyle sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan ya da bu kuruluşlarda barınma ihtiyacı karşılanan kadınlara şiddet, sosyal destek, baş etme ve yaşam doyumu konularında eğitimlerin sağlanması,

-Sosyal hizmet mesleği kapsamında dezavantajlı gruplardan biri olarak değerlendirilen şiddet mağduru kadınlarla yapılacak olan planlı sosyal hizmet mühalelerinin çerçevesi çizilerek sosyal hizmet ve şiddet konusunda bilgilerin artması açısından bu konunun detaylı bir şekilde incelenmesi ve bu konu kapsamında çalışmaların yapılmaya devam ederek şiddetin önlenmesi noktasında yol haritasının oluşturulmasına önem verilmesi gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Afşar, T.S. (2015). Türkiye’de Şiddetin “Kadın Yüzü”, Sosyoloji Konferansları, No: 52.715-7.
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun.** Kanun No. 6284, Kabul Tarihi: 8.3.2012.
- Adak, N. (2000). Değişen Toplumda Değişen Aile, Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Amargi (2005). Kadına Yönelik Şiddet. Amargi Kadın Dayanışma Kooperatifi, İstanbul.
- Akdeniz, B. (2022). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti algıları ve toplumsal cinsiyet rollerini kabul düzeyleri*, (Doktora Tezi), İstanbul. Marmara Üniversitesi.
- Akın, A. (2009). *Akalcı Duygusal Davranışçı Terapi Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Psikolojik İyi Olma ve Öz-Duyarlık Üzerindeki Etkisi* (Doktora Tezi), Sakarya. Sakarya Üniversitesi.
- Akkaş, İ., Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 32-42. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nevsosbilen/issue/19741/2112>
- Akkuş, S., Yıldırım, Ş. (2018). Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 1368-1388. DOI: 10.21547/jss.408090
- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 30(1).
- Akyol, S. U. (2013). *Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Denizli. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altıparmak, İ. B. (2018). Sosyal Öğrenmenin Aile İçi Şiddete Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(34), 233-262. <https://doi.org/10.21550/Sosbilder.339808>
- Altıparmak, İ. B. (2015). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Şönim’lerin Rolü: Ankara Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 44, 9-464.
- Altıparmak, S. (2009). Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam doyumu, sosyal destek düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 23(3), 159-164.
- Ardahan, M. (2006). Sosyal destek ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 68-75.
- Arslandaş, H. (2018). Psikiyatri hastalarının bakım vericilerinde yük ve baş etme stratejileri. *Türkiye Klinikleri J Psikiyatri Nurs-Special Topics*, 4(1), 39-47.
- Avşar, Ş. (2022). *Pandemi döneminde eşleri tarafından ev içi şiddete maruz kalan kadınlarda gelişen travma sonrası stres bozukluğu ile sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bir olgu-Kontrol çalışması* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aydöner, N. H. (2018). *Kadınlarda şiddete maruz kalma durumu ile sosyal destek algısı, depresyon ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiler: karşılaştırmalı bir çalışma*, (Yüksek Lisans Tezi), Işık Üniversitesi.

- Aygen, M., Açık, Y.** (2014). Elazığ ilinde gençlerde Şiddete başvurma ya da maruz kalma sıklığı, etkileyen faktörler ve öfke ile ilişkisi. *Kocaeli Tıp Dergisi*, 3(3), 8-17.
- Baran, M.** (2022). *Sosyal hizmet merkezlerinde görev yapan sosyal çalışma görevlilerinin iş ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: İstanbul il örneğı*, (Yüksek lisans tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Başak, S., Öztaş, N.** (2010). Güven Ağbağıları, Sosyal Sermaye Ve Toplumsal Cinsiyet. *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakóltesi dergisi*, 12(1), 27-56.
- Bilgin, R.** (2014). Çatışma Ve Şiddet Ortamında Büyüyen Çocuklar Sorunu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 135-152.
- Binar, E.S.** (2011). *Sığınmaevinde kalan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğı (UNHCR)** (2003). Kadın ve Çocuğı Yönelik Aile İçi ve Cinsel Şiddet Konusunda Kurum İçi Kılavuz.
- Blanchflower, D. G. ve Andrew. J. O.** (2004), “Well-Being Over Time in Britain and the USA” *Journal of Public Economics*, 88: 1359-1386.
- Budak, A.** (2020). Dini Toplumsal Hareketlerde Kaynak Mobilizasyonu Bağlamında Mubahlaştırma. *Tokat İlmiyat Dergisi*, 8(2), 859-890.
- Bulut, T.** (2023). *Kadın ve erkeklerde cinsel doyumun ve yaşam doyumunun flört Şiddeti ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğıtım Enstitüsü.
- Can, N.** (2019). *Başa ıkma Davranışına Kaynak Oluşturan Dini İnanç ve Değerler Üzerine Bir Değerlendirme* (Doktora Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Can, Y.** (2014). Türk Ailesinde Aile İçi Şiddetin Kültürel Dinamikleri. *Electronic Turkish Studies* . 9 (8): 13-19.
- Ceco, E.** (2018). *Yakın Partner Şiddetine Maruz Bırakılan Kadınlarda Travma Sonrası Büyüme ve Psikolojik İyi Oluşun İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Clark, L.** (2000). SOS Duygulara Yardım (ev: G. Yazgan). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Cohen, S., Gottlieb, B. H. ve Underwood, L. G.** (2001). Social Relationships and Health: Challenges for Measurement and Intervention. *Advances in Mind-Body Medicine*, 17 (2), 129-142.
- Coker, A. L., Smith, P. H., Thompson, M. P., McKeown, R. E., Bethea, L., ve Davis, K. E.** (2002). Social support protects against the negative effects of partner violence on mental health. *Journal of women's health and gender-based medicine*, 11(5), 465-476.
- Çağlak, D. R.** (2017). *Fiziksel Şiddet mağduru kadınlarda sosyal destek algısı, psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumunu* (Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- alışır, M.** (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatriye güncel yaklaşımlar*, 1(3), 240-255.
- Çalışkan, H. ve Çevik, E. İ.** (2018). Kadına Yönelik Ayrıntıları: Türkiye Örneğı. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi* , 7 (14), 218-233.
- avdar, D.** (2013). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları* (Yüksek Lisans Tezi), Eğıtım Bilimleri Enstitüsü.
- etiner, G.** (2006), Aile İçi Şiddet Yasayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı,(Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çetinkaya, S. K.** (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 1(02), 21-43.
- Çirkin, Z., Göksel, T.** (2016). Mutluluk ve Gelir. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 71(2), 375-400. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002397
- Çökelez, Ş.** (2023). *Şiddet Mağduru Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Sosyal Destek Sistemleri ve Şiddetle Baş Etme Stratejileri*, Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Delara M.** (2016). Mental health consequences and risk factors of physical intimate partner violence. *Mental Health in Family Medicine*; 12:119-125.
- Demir, S., Karadeniz, A.** (2021). Eğitim seviyesi ve şiddet maruziyeti: Kapsamlı bir inceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 35(2), 45-60.
- Demir, S., Aydın, M.** (2020). Toplumsal destek sistemlerinin psikolojik dayanıklılık üzerine etkisi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 31(4), 179-195.
- Demirci, M.** (2015). *Toplumsal Cinsiyet Açısından Yeniden Evlenmeler: Kadın Ve Erkekler Gözünden Niteliksel Bir İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara. Hacettepe Üniversitesi.
- Deniz, M.E., Yılmaz, E.** (2004) “Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Yetenekleri İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki” İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, Malatya.
- Diener, E. ve Suh, EM** (2000). Kültürlerin yaşam kalitesini karşılaştırmak için öznel refahın ölçülmesi. *Kültür ve öznel refah* , 3 , 12.
- Diener, E., Ryan, K.** (2018). Öznel iyi oluş: Genel bir bakış. çev. Nevzat Gencer, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2621-2638.
- Diener, E.** (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Doğan, K. Karaman, N.** (2023). Şiddeti Adlandırma ve Anlama: Türkiye’de Şiddete Maruz Kalan Kadınların Deneyimleri ve Baş Etme Stratejileri . *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , (75) , 71-86 .
- Doğrucan, A., Yıldırım, Z.** (2020), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Üzerine Bir İnceleme, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2). 122-138.
- Dünya Sağlık Örgütü.** Life in The 21st Century A Vision For All, Geneva: World Health Organisation, 1998.
- Ediz, A., Altan, Ş.** (2017), Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Alan Araştırması, *Türkiye Barolar Birliği Araştırması*, 397-410.
- Emirza, E.G., Bilgili, N.** (2023), Şiddete Maruz Kalan Kadınların Yaşam Doyumları ve Sosyal Destek Algılarının Değerlendirilmesi, *Euroasia Matematik, Mühendislik, Doğa ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 77-86.
- Erdem, Ç.** (2015). *Aile ve sosyal politikalar bakanlığı il müdürlüğüne müracaat eden eğitim düzeyi ve gelir seviyesi düşük bireylerde bağlanma stillerinin umutsuzluk düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişki*, (Yüksek lisans tezi), İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eskin M.** Sorun Çözme Terapisi. 1.Baskı. İstanbul: HYB Yayıncılık; 2009.
- Gençer, MZ , Ağırman, E. ve Arıca, S.** (2019). İstanbul İlinde Kadına Yönelik Şiddet Sıklığı Ve Kadınların Şiddet Algısı . *Ahi Evran Tıp Dergisi*, 3(1), 18 25. <https://dergipark.org>.

- Erdinç, İ.** (2018). *Evli çiftlerde evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, S., Aktaş, A. ve Bayram, G. O.** (2009). Sığınma evinde yaşayan bir grup kadının şiddet deneyimleri ve baş etme yaklaşımları: Niteliksel bir çalışma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 807-824.
- Franzoi, S.L.** (1996). "Social Psychology" (Dubuque, IA: Brown ve Benchmark).
- Gina, D., Rafa,t H., Deborah, L., Saifur, R.,** (2013). " Mental and Physical Health and Intimate Partner Violence karşı Kadınlar: A Review of the Literatür ", *International Journal of Family Medicine* , cilt. 2013, Makale No 313909, 15 sayfa, 2013. <https://doi.org/10.1155/2013/31390>
- Gümüş, A. B., Şıpkın, S. ve Erdem, Ö.** (2020). Orjinal Makale Kadına yönelik eş şiddeti yaygınlığı ve kadınların baş etme yöntemleri. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 11(2), 79-87.
- Güçlü, M., Yiğit, B.** (2018). Eğitim Kurumlarında Görülen Toplumsal Cinsiyet Konusunun Farklı Kuramlar Açısından Değerlendirilmesi, 9. ERPA 2018, 232.
- Güneş, F., Akın, L.** (2018). Toplumsal cinsiyet, kültür ve şiddet: Teorik bir çerçeve. *Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 152-167.
- Güneş, F.** (2017). Feminist Kuramda Ataerkil Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (2), 245-256. DOI: 10.18069/firatsbed.
- Güldü, Ö., Ersoy Kart, M.** (2007). "Toplumsal Cinsiyet Roller ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme." *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 64(3): 101-106.
- Göka, E., Yüksel, F.V. ve Göral, S.** (2006). İnsan İlişkilerinde Yansıtımlı Özdeşim. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17 (1): 46-54.
- Görünmez, M.** (2006). *Bağlanma stilleri ve duygusal zekâ yetenekleri* (Doktora Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Han, B.C.** (2021). Şiddetin Topolojisi (5. Basım). (Çev.: D. Zaptçioğlu,). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Hassan, MKM., Cankurtaran, Ö.** (2022). Suriyeli Kadın Mültecilerin Eşler Arası Şiddetini (IPV) Bildirmenin Önündeki Engeller: Ankara-Türkiye'deki Suriyeli Kadın Mültecilere İlişkin Bir Vaka Çalışması. Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Suriyeli Sığınmacı Kadınların Resmi Kurumlardan Yardım Aramama Nedenleri: Ankara'daki Suriyeli Sığınmacı Kadınlar Örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet* , 33(2),387-405.
- Haskan Avcı, Ö.** (2020). Aile İçi Şiddetle İlgili Kuram ve Modeller. N. Koçtürk, ve B. Ulukol, (Ed.), *Aile İçi Şiddet (İçinde)* (31-72). Ankara: Nobel Yayınları.
- Hazan, C.** (1998). Bağlanma (yakın ilişkilerle ilgili araştırmalar için bir çerçeve). *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 31(1).
- Irmak, Ç., Altıntaş, M.** (2017). Aile içi şiddet mağduru kadınlarda ruhsal dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(6), 561.
- İbiloğlu, A.O.** (2012). Aile İçi Şiddet, *Psikiyatri Gündel Yaklaşımlar*, 4(2), ss.204-222.
- Jadav, SS., Suvera, PS.** (2016). Yaşam memnuniyeti: Aile içi şiddet mağduru kadınların kentsel ve kırsal kesimde karşılaştırmalı bir çalışması. *J Contemp Psychol Res* , 3 , 41-52.
- Johansen, VA, Milde, AM, Nilsen, RM, Breivik, K., Nordanger, D., Stormark, KM ve Weisæth, L.** (2022). Fiziksel saldırıya maruz kaldıktan sonra algılanan sosyal destek

ile TSSB belirtileri arasındaki ilişki: 8 yıllık boylamsal bir çalışma. *Kişilerarası şiddet dergisi* , 37 (9-10), NP7679-NP7706.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2014). Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Raporu.

Kara, E., Eren, B. (2019). Kadınların şiddet deneyimleri: Çok boyutlu bir yaklaşım. *Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 21(4), 200-215.

Karaaslan, İ., Yılmaz, F. (2019). Sosyal destek ve başa çıkma stratejileri: Kapsamlı bir inceleme. *Psikoloji ve Toplum Dergisi*, 20(1), 228-242.

Karakoç, D. Faraji, H. (2022). Genç yetişkinlerde nesne ilişkileri ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkide algılanan sosyal desteğin aracı rolü . *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi* , 15 (2) , 567-580.

Karal, E. Bıçer, B. G. (2020). Salgın Hastalık Döneminde Algılanan Sosyal Desteğin Bireylerin Psikolojik Sağlamlığı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 129-156.

Karataş, Z., Kılıçaraslan, F. (2013). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Aile Terapisinin Rolü. *Nişantaşı University Journal Of Social Sciences*, 1, 1.

Karslı, N. (2016). Psiko-Sosyal Açından Şiddet ve Çözüm Yolları. *Dinbilimleri Journal*, 16(3).

Kaya, B. (2018). *Beğeni tercihleri üzerinden kültürel ve sınıfsal farklılıklara pierre bourdieu perspektifinden bakmak: Denizli kentinde orta sınıflarda kültürel farklılıkların yansımaları* (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kazancı, D. (2010), *Evliliklerinde Maruz Kaldıkları Şiddet Nedeniyle Kadın Sığınma Evlerinde Barınan Kadınların Kaygı Ve Depresyon Düzeyleri*, (Yüksek Lisans Tezi) Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

Keskin, F., Ulsan, A. (2016). Kadının toplumsal inşasına yönelik kuramsal yaklaşımlara dair bir değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (26), 47-68.

Kılıç, M. (2009), *Kadına Yönelik Şiddet: Sosyo-Psikolojik Arka Plan, Manevi Boyut, Hukuki Yaptırımlar*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü..

Kılıç, G. (2019). Kadın Akademisyenlerin Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet Algısı, *Düzce Üniversitesi Örneği. Muhakeme Dergisi*, 2 (1), 1-33. DOI: 10.33817/muhakeme.518959

Kılınçer, A.S., Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42): 160-172.

Kumcağız, H., Avcı Aydın, İ., Talay, T., Gürkan, S., Kinsiz, D. N. (2018). Samsun Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ‘ne Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 401-414. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/40519/4>.

Kocamanoğlu, F. (2021). *Geç Ergenlik Döneminde Flört Şiddeti ile Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Ruhsal Belirtiler Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Kodan Çetinkaya, S. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi.” *Nesne Dergisi*, 1 (2), s.2143.

Kruger, R. (2016). Güney Afrika'nın Kuzey-Batı Eyaletindeki tecavüz mağdurlarının sosyal desteği, başa çıkma stratejileri ve psikolojik işleyişi arasındaki ilişki (Doktora tezi).

Lazarus, R. S., Folkman, S. (1984). Stress, appraisal, and coping. New York: Springer.

Mavili, A. (2006). Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması . Ankara: Elma Yayınevi.

- Meler, Ş.** (2022). *Üriner İnkontinansı Olan 65 Yaş Ve Üzeri Kadınlarda Üriner İnkontinansla Başetme İle Algılanan Sosyal Destek Düzeyi Arasındaki İlişki*, (Yüksek Lisans Tezi), Kto Karatay Üniversitesi, Konya.
- Michalos, A.** (1980). Satisfaction and Happiness. *Social Indicators Research*, 8(4), 385-422.
- Mor Çatı Vakfı** (2016). Türkiye’ de erkek şiddetiyle mücadele mekanizmaları izleme raporu.
- Özateş, Ö. S.** (2009). Bir Sosyal Hizmet Müdahalesi Olarak Aile İçi Şiddet mağduru Kadın Sorununda Feminist Etik Yaklaşım. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 20 (2), 99-108. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48445/613689> adresinden
- Özbesler, C.** (2001). Çocukluk çağı lösemileri ve sosyal destek sistemlerinin aile işlevlerine etkisi. (Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özcan, Ş., Kırca, N.** (2017). Çözümlemeyen sorun: kadına yönelik aile içi şiddet ve hemşirenin rolü. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 87-96.
- Özer, R.** (2019). *Şiddet mağduru kadınların şiddet deneyimleri ve baş etme stratejileri: Antalya örneği*. (Yüksek Lisans tezi)Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, G.** (2017). Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 533-56. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hacettepehdf/issue/46371/582819>
- Özkan, M., Yılmaz, H.** (2022). Eğitimli kadınlar ve şiddet deneyimleri. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 117-130.
- Özpolat, A.** (2022). Öfke Duygusunun Demografik Değişkenler, Siyasal Bağnazlık Ve Korku Biçimleri İle İlişkisi. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 1323-1344.
- Öztürk, M.** (2021). Şiddeti Cinsiyete Bölmek: Erkeğe Yönelik Şiddetin Perdelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 15-27. <https://dergipark.org.tr/en/pub/diclesosbed/issue/63252>
- Öztürk, N.** (2017). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 1-32. DOI: 10.21492/in
- Özyürek, A., Kurnaz F. B.** (2019), Aile İçi Şiddet Farkındalığı Ölçeği: Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 227-250.
- Pérez-Tarrés, A., Cantera, L. ve Pereira, J.** (2017). Cinsiyete dayalı şiddet, başa çıkma stratejileri ve algılanan sosyal destek. *Psicología, Conocimiento y Sociedad*, 7 (1), 98-122.
- Page, A. Z., ve İnce, M.** (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 81-94.
- Polat, O.** (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Polatçı, S.** (2015). Örgütsel ve sosyal destek algılarının yaşam tatmini üzerindeki etkisi: İş ve evlilik tatmininin aracılık rolü. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 25-44.
- Ramashia, CL.** (2010). *Thohoyandou'da aile içi şiddetten kurtulan kadınların psikolojik etkisi, başa çıkma stratejileri ve sosyal desteği* (Doktora tezi).
- Rodriguez, A., Latkova, P. ve Sun, Y.** (2008). The relationship between leisure and life satisfaction: application of activity and need theory. *Social Indicators Research*, 86(1), 163-175.
- Pür, İ.** (2022). Şiddet din ve kadın.

- Sabit, S.** (2019). *Partneri tarafından şiddet görmüş kadınların, şiddet algısı, şiddete ilişkin tutumları ve kullandıkları baş etme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlık, G. N.** (2021). Psikanalitik kuram ve sosyal hizmet. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 435-455.
- Sahranç, Ü.** (2007). Stres Kontrolü, Genel-Öz yeterlik, Durumluk Kaygı Ve Yaşam Doyumuyla İlgili Bir Akış Modeli (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sayem, A. M., Begum, H. A. ve Moneesha, S. S.** (2015). Women's attitudes towards formal and informal support-seeking coping strategies against intimate partner violence. *International Social Work*, 58(2), 270-286.
- Serin, S.** (2016), *Eş Şiddetine Maruz Kalıp Sığınma Evinde Kalan Kadınlarda Bağlanma, Başa Çıkma ve Ruhsal Travma Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi.
- Serin, N. G. ve Özbülak, B.** (2006), Okul idarecilerinin duygusal zeka beceri düzeyleri ile yaşam doyumunu yöneticilik deneyimleri ve cinsiyet açısından incelenmesi. Uluslararası Duygusal Zeka ve İletişim Sempozyumunda Sunulan Bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Shin, D. C., Johnson, D. M.** (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5(1-4), 475-492.
- Sırım, M.** (2021). *Genç yetişkinlerde flörtleşme kesintisi ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerde hedef darbelerin aracı rolünün incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi), İstanbul Kent Üniversitesi, İstanbul.
- Stanton AL, Kirk SB, Cameron CL, DanoffBurg S.** (2000). Coping through emotional approach: scale construction and validation. *J Pers Soc Psychol* 2000;78(6):1150-69.
- Somunoğlu İkinci, S.** (2014). Toplumun Kanayan Yarası: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kavramı ve Yansımaları . *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi* , 13 (2) , 21-28 . DOI: 10.1501/Ashd_0000000101.
- Şahin NH, Durak A.** Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite öğrencileri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi* 1995;10:56-73.
- Şahin, H.** (2005). "Öfke Ve Öfke Denetiminin Kuramsal Temelleri." *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9-14.
- Şen, A.** (2018), Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 2018, Cilt: 11, Sayı: 22, s.
- Şimşek, E.** (2011). *Örgütsel İletişim ve Kişilik Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkileri*. (Doktora Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Targan, Ş.** (2017), *Kadın Konuquevinde Kalan Kadınların Sosyal Destek Sistemleri ve Gelecek Beklentileri* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.
- Tel, H. , Kocataş, S. , Güler, N. , Tel Aydın, H. ve Akgül Gündoğdu, N.** (2019). Evli Kadınların Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumu ve Etkileyen Faktörler . *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* , 256-264 . DOI: 10.21733/ibad.61151
- Teker Ataş, G.** (2015). *Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yollarına yönelik nitel ve nicel değerlendirme* (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

- Tetikcok, R., Ozer, E., Cakir, L., Enginyurt, O., İscanli, M. D., Cankaya, S., Ozer, F.** (2016). Violence towards women is a public health problem. *Journal of Forensic and Legal Medicine* 44 2016; 150-157.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü** (2012), Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Projesi, Ankara.
- Thoits, P. A.** (1983). Multiple identities and psychological well-being: A reformulation and test of the social isolation hypothesis. *American Sociological Review*, 48, 174- 187.
- Toprak, F.** (2018). *Zihinsel engelli ve üstün yetenekli çocuğa sahip ailelerin yaşam doyumları, yaşam kaliteleri ve sosyal destek algılarının karşılaştırılması.* (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tözün, M.** (2007). “Tarihsel Süreçte Toplumsal Cinsiyet: Tarihsel Süreçte Toplumsal Cinsiyet: Küresel Bir Yaklaşım.” *Actual Medicine*, 60-64.
- Uçtu, A. K., Karahan, N.** (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan ve toplum bilimleri araştırmaları dergisi*, 5(8), 2882-2905.
- Uğur, S. B., ve Kılıç, A. K.** (2021). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları, yaklaşımları ve sosyal destek kaynakları. *Mediterranean Journal of Humanities*, XI, 293-304.
- Utkan, R.** (2019). *Romantik İlişkide Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik İlişkisinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi),Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı.
- Ünal, G.** (2005). Aile İçi Şiddet. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2 (9): 1-8.
- Varıcıer, Ş. E.** (2019). *Yetişkin psikolojik sağlamlığı üzerine bir inceleme: algılanan ebeveyn tutumu, kontrol odağı, algılanan sosyal destek ve stresle başa çıkma stilleri* (Yüksek Lisans Tezi), İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Vatandaş C.** (2003), Aile ve Şiddet, Türkiye’de Eşler Arası Şiddet, Afyon Kocatepe Üniversitesi, s.12.
- Yaman Efe, Ş., Ayaz, S.** (2010). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11: 23-29.
- Yavuz, K. ve Okur Çakıcı, F.** (2021). Şiddet Mağduru Kadına Verilen Sosyal Hizmetler: Trabzon İli Örneği. *Global Journal of Economics and Business Studies* , 10(19) ,36-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumusgjebs/issue/64468/91>
- Yazar, R., Tolan, Ö.** (2021). Evlilik terapilerinde bilişsel davranışçı yaklaşım. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(1), 1-22.
- Yıldırım, F., Özkan, M.** (2018). Sosyal destek ve baş etme stratejileri: Bir alan çalışması. *Toplumsal Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 110-125.
- Yıldız, M.** (2016). *Romantik ilişkilerde şiddetin ana baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi* (Doktora Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Yiğit, R.** (2012). Çevik Kuvvet Görevlilerinin Benlik Saygıları İle Yaşam Doyumu Ve Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 61-75.
- Yorulmaz, E., Boyacıoğlu, İ.** (2020). Psikolojik şiddet gören kadınlarda algılanan sosyal desteğin psikolojik sağlık üzerindeki etkisi. 8(18), 441-456. DOI: 10.7816
- Zeybekoğlu, Ö.** (2009). Toplumsal cinsiyet bağlamında erkeklik olgusu.

- Wilson, W. R.** (1967). Correlates of avowed happiness. *Psychological Bulletin*, 67(4), 294-306.
- World Health Organization** (2002), The World Health Report 2002: Reducing Risks, Promoting Healthy Life
https://www.who.int/whr/2002/en/summary_riskfactors_chp4.pdf?ua=1 E.T. 09.12.2021
- WHO.** (2013), “Responding to Intimate Partner Violence and Sexual Violence Against Women Clinical and Policy Guidelines”, Italy: World Health Organization.
- WHO.** (2014), “Global Status Report on Violence Prevention”, Geneva - Switzerland: World Health Organization.
- World Health Organization (WHO)** (2016). Violence against women. Intimate partner and sexual violence against women. Switzerland: Publications of the World Health Organization.
- Wright, E. M.** (2015). The relationship between social support and intimate partner violence in neighborhood context. *Crime ve Delinquency*, 61(10), 1333-1359.

EKLER

EK 1: Etik Kurul Onayı

EK 2: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Veri Toplama İzni

EK 3: Ölçek Kullanım İzinleri

EK 4: Veri Toplama Formları

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Değerli katılımcı,

Bu çalışma Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Yağmur UYSAL tarafından yürütülmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların algıladıkları sosyal destek mekanizmalarının ve şiddetle başa çıkma yöntemlerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu çalışmada sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmemektedir. Çalışma süresince toplanan tüm veriler anonim olarak değerlendirilecek, verecek olduğunuz tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Araştırmanın bulguları sadece araştırmacının kendisi tarafından değerlendirilerek bilimsel yayınlarda kullanılacaktır. Anket soruları katılımcılara rahatsızlık verecek unsurlar içermemektedir. Buna karşın, araştırmanın herhangi bir aşamasında rahatsızlık hissederseniz, soruları cevaplamayı bırakabilirsiniz. Eğer çalışmayı kabul ediyorsanız lütfen bu formu işaretleyiniz. Desteğiniz için teşekkür ederim.

Yukarıda yazılı olan bilgileri okudum ve anladım. Söz konusu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum. ()

Kişisel Bilgi Formu

1-Cinsiyetiniz :

2-Yaşınız :

3-Medeni durumunuz : ()Evli () Bekar () Boşanmış () Eşini kaybetmiş () Partneri ile yaşıyor () Diğer..... (Belirtiniz)

4-Eğitim seviyeniz: Okur Yazar () İlköğretim Mezunu () Lise Mezunu () Yüksek Okul ya da Lisans Mezunu () Lisansüstü / Doktora () Diğer..... (Belirtiniz)

Mesleğiniz:

5-Gelir Durumunuzu nasıl tanımlarsınız? ()Düşük ()Orta ()Yüksek

6-Yaşamınızın büyük bölümünü nerede geçirdiniz? ()Kasaba () Köy () İl () Büyükşehir () İlçe

7-Çocuğunuz Var mı? Evet () Hayır () Cevabınız evetse, lütfen kaç çocuğunuz olduğunu belirtiniz:

8-Süregelen bir fiziksel bir rahatsızlığınız ya da engeliniz var mı? Evet () Hayır () Cevabınız evetse, lütfen belirtiniz:

9-Şu an kiminle/kimlerle yaşıyorsunuz? Partner () Aile () Tek başına () Arkadaş () Diğer:

Stresle Başa Çıkma Ölçeği

AÇIKLAMA: Bu ölçek, kişilerin yaşamlarındaki güçlükler karşısında gösterdikleri tepkileri incelemek için hazırlanmıştır. Sizin için sıkıntı veya stres oluşturan olayları ve bunlar karşısında genellikle neler yaptığınızı düşünerek, aşağıdaki ifadelerin her birinin size uygunluk derecesini belirleyiniz.

Yanıtlarken her bir ifadeyi dikkatle okuyarak, sizi anlatma derecesine göre “Tamamen Uygun”, “Oldukça Uygun”, karar veremiyorsanız “Kararsızım”, “Biraz Uygun” veya “Hiç Uygun Değil” seçeneklerinden birini seçerek, o sütundaki paranteze (X) biçiminde çarpı işareti koyunuz. Tüm ifadeleri okuyup, eksik işaretleme yapmamaya özen gösteriniz.

Okuduğunuz cümlelerin doğru veya yanlış cevapları yoktur, önemli olan sizin kişisel görüşünüzdür. Bu nedenle okuduğunuz cümle üzerinde uzun süre düşünmeden, içinizden gelen ilk cevabı vermeniz beklenmektedir. İlginiz için teşekkür ederim.

	Tamam en Uygun	Oldukç a Uygun	Kararsı zım	Biraz Uygun	Hiç Uygun Değil
1. Dikkatimi sorundan uzaklaştırmaya çaba gösteririm..	()	()	()	()	()
2. Bütün olası çözümleri aklımdan geçiririm.....	()	()	()	()	()
3. Olabildiğince bu konu/durumdan uzak durmaya çabalarım.....	()	()	()	()	()
4. Sıkıntılarımı paylaşacak birini ararım.....	()	()	()	()	()

5. Kendimi güçlü hissetmeye () () () () ()
çabalarım.....
6. Sıkıntılarımı çözerken benzer durumların ortaya çıkmaması için de tedbirler alırım..... () () () () ()
7. Kendime ödüller vaad ederek mücadele gücü toplarım..... () () () () ()
.....
8. Problemin benim gücümle çözülebilecek yönlerini bulmaya çalışırım..... () () () () ()
9. Bu durumun üstesinden gelebileceğime ilişkin kendi kendimi inandırmaya çalışırım..... () () () () ()
10. Sıkıntılarımı çevremdeki insanlardan gizlemeye çalışırım..... () () () () ()
.....
11. Sıkıntılı olduğumda, kendimi iyi hissettirecek hayaller kurarım..... () () () () ()
12. Problemin nedenlerini bulmaya çalışırım..... () () () () ()
13. Fikirlerine güvendiğim kişilere danışırım..... () () () () ()

14. Dini inançlarımdan güç alırım..... () () () () ()
15. Sorunun çözümüyle bağlantılı adaklar adarım..... () () () () ()
16. Yapabileceklerimi en kolaydan zora doğru sıralayarak, sıkıntılarıımı çözmeye çalışırım..... () () () () ()
17. Sıkıntılarıımı içimde tutar, kimseye anlatmam..... () () () () ()
18. Dostlarımla dertleşirim..... () () () () ()
19. Sıkıntılı bir durumla karşılaştığımda “beterin beteri var” deyip teselli bulurum..... () () () () ()
20. Yalnız kalmayı yeğlerim..... () () () () ()
21. Kitap okuma, tv-sinema izleme, ev işi-spor yapma gibi uğraşlara yönelirim..... () () () () ()
22. Beni rahatsız eden konuyu aklıma hiç getirmemeye çalışırım..... () () () () ()
23. Sıkıntılarıımı güvendiğim kişilere anlatarak içimi boşaltırım..... () () () () ()

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Aşağıda 12 cümle ve her bir cümle altında da cevaplarınızı işaretlemek için 1'den 7 'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümle altındaki rakamlardan yalnız bir tanesini işaretleyiniz. Bu şekilde 12 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz. Lütfen hiçbir cümleyi cevapsız bırakmayınız. Sizce doğruya en yakın olan rakamı işaretleyiniz.

1. Ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya çalışır.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

2. İhtiyacım olan duygusal yardım ve desteği ailemden (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) alırım.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

3. Arkadaşlarım bana gerçekten yardımcı olmaya çalışırlar.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

4. İşler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

5. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve ihtiyacım olduğunda yanımda olan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

6. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

7. Sorunlarımı ailemle (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

8. Sevinç ve kederlerimi paylaşabileceğim arkadaşlarım var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

9. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve duygularıma önem veren bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

10. Kararlarımı vermede ailem (örneğin, annem, babam, eşim, çocuklarım, kardeşlerim) bana yardımcı olmaya isteklidir.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

11. Ailem ve arkadaşlarım dışında olan ve beni gerçekten rahatlatan bir insan (örneğin, flört, nişanlı, sözlü, akraba, komşu, doktor) var.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

12. Sorunlarımı arkadaşlarımla konuşabilirim.

Kesinlikle hayır 1 2 3 4 5 6 7 Kesinlikle evet

Yaşam Doyumu Ölçeği

Aşağıda genel olarak yaşamınızla ilgili çeşitli ifadeler vardır. Burada yer alan hiçbir ifadenin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Bizim için önemli olan sizin duygu ve düşüncelerinizi dürüst ve içtenlikle dile getirmenizdir. Size uygun olan cevabı daire içine alınız.

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

1	Hayatım birçok yönden idealime yakındır	1	2	3	4	5	6	7
2	Hayat şartlarım mükemmel	1	2	3	4	5	6	7
3	Hayatımdan memnunuz	1	2	3	4	5	6	7
4	Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim	1	2	3	4	5	6	7
5	Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmeydim.	1	2	3	4	5	6	7

ÖZGEÇMİŞ

Adı – Soyadı :Yağmur UYSAL

